

Anne Malene Wassmo

"Alle barn og unge". Om inkludering og mangfold i norske idrettslag.

En retorisk diskursanalyse av klubbhåndboka.

Antall ord: 19421

Masteroppgave i språk og kommunikasjon i profesjoner

Veileder: Heidi Gilstad

Juni 2023

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Anne Malene Wassmo

"Alle barn og unge". Om inkludering og mangfold i norske idrettslag.

En retorisk diskursanalyse av klubbhåndboka.

Antall ord: 19421

Masteroppgave i språk og kommunikasjon i profesjoner
Veileder: Heidi Gilstad
Juni 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Inkludering og mangfold er viktige mål i norsk idrett. I politiske planer og rapporter, samt i strategiene til Norges idrettsforbund (NIF), uttrykkes det forventninger om at idretten skal tilrettelegge for fysisk aktivitet for alle. Som nærmeste organisatoriske ledd er det idrettslagene som skal aktualisere arbeidet som spinner ut av politiske mål og idealer rundt inkludering og mangfold. Tidligere forskning peker på hvordan idrettslagene opplever denne implementeringen som utfordrende og at det er behov for mer kunnskap om språk i idrett. Formålet med prosjektet er å gi innsikt i hvordan inkludering og mangfold kommer til uttrykk i *klubbhåndboka*.

Prosjektets faglige tilhørighet er anvendt språkvitenskap og legger til grunn et dialogisk perspektiv på språk og kommunikasjon (Linell, 2001). Datamaterialet består av ni klubbhåndbøker fra ulike norske idrettslag. Disse dokumentene undersøkes kvalitativt gjennom en retorisk diskursanalyse. I analysen fokuserer jeg på de analytiske begrepene kontrastering, generalisering, intertekstualitet, pronominell referanse og metafor som retoriske ressurser (Arribas-Ayllon et al., 2011). Med hjelp av de analytiske begrepene forsøker jeg å belyse følgende forskningsspørsmål:

- 1) Hvilke verdier og aktiviteter beskrives i klubbhåndbøkene, og hvordan kan de knyttes til målet om inkludering?
- 2) Hvordan kommer idealene om mangfold til uttrykk i klubbhåndbøkene?

Analysen viser at *inkludering* oftest uttrykkes i forbindelse med idrettslagenes verdisyn. I verdiene bidrar metaforer til å billedliggjøre et kollektivt *ansvar* for at alle skal ha det bra og passe på hverandre. Analysen viser få redegjørelser for andre dimensjoner ved mangfold enn *paraidrett*. Redegjørelsene for inkluderende aktiviteter er derfor noe generaliserende og implisitt. Klubbhåndbokas intertekstuelle nærhet gjør at den i stor grad støtter seg på veilederen fra NIF. En høy andel intertekstualitet kan derfor gi et inntrykk av at idrettslagene «gjør som forventet» i lys av sin institusjonelle kontekst. Som en konsekvens kan dette føre til at ansvar for inkludering og mangfold pulveriseres, noe som i verste fall kan bety at de som skal inkluderes opplever å bli ekskludert.

Prosjektet viser hvordan retorikk kan fungere som en involverende strategi for klubbhåndbokas lesere. Deriblant for å signalisere ønsket miljø og adferd i den idrettslige konteksten. Funnene i dette prosjektet indikerer at det er behov for en diskusjon om hvordan inkludering og mangfold skal uttrykkes kommunikativt i dokumenter på idrettslagsnivå.

Abstract

Inclusion and diversity goals are pressing issues in Norwegian sports in terms of political agendas and reports, as well as strategies of the Norwegian Confederation of Sport (NIF). These expectations are expressed that sport should facilitate physical activity for all individuals. In terms of the closest organizational actors for inclusion and diversity, it is the sports clubs themselves which implement political goals and ideals. In previous research, it has become apparent that sports clubs have found this challenging and that more knowledge about language in sports is needed. The purpose of this project is to provide insight into how inclusion and diversity are expressed in the *club handbooks*.

The project's professional affiliation is applied linguistics and is based on a dialogical perspective on language and communication (Linell, 2001). The data material consists of nine club handbooks from Norwegian sports clubs. These documents are examined qualitatively through a rhetorical discourse analysis. In the analysis, I focus on the analytical concepts of; contrast devices, generalization, intertextuality, pronominal reference and metaphors as rhetorical devices (Arribas-Ayllon et al., 2011). Therefore, by utilizing these techniques I will evaluate the following research questions:

- 1) Which values and activities are described in the club handbooks, and how can they be linked to the goal of inclusion?
- 2) How are the ideals of diversity expressed in the club handbooks?

The analysis shows that *inclusion* predominantly is expressed through the values of the sports clubs. In these values, metaphors help to illustrate a collective responsibility that all individuals should look after each other's well-being. The analysis shows few accounts for other dimensions of diversity apart from *para sports*. It has been identified that accounts of inclusive activities are therefore somewhat generalizing and implicit. The club handbook intertextual proximity results in it relying particularly on the guidance document from NIF. Considering the sports clubs' institutional context, it therefore may appear as if the sports clubs "do as expected". As a consequence, responsibility for inclusion and diversity can be diminished, which in the worst case potentially can mean that those who are being included experience exclusion.

The findings in this project shows how rhetoric can function as an involving strategy for the club handbook's readers. Including to signal the desired environment and behavior in the sporting context. The findings in this project indicate that there is a need for a discussion on how inclusion and diversity should be communicatively expressed in sports documents that are utilized by the sports clubs.

Forord

Tre begivenhetsrike år er nå kommet til en ende. Masterforløpet har på mange måter vært en fin reise, både for min personlige utvikling så vel som faglig. Min interesse for språk og kommunikasjon er forsterket- likeså min leseglede. Mine engelskkunnskaper har også fått seg et realt hopp, noe jeg kan takke både pensumlisten og min gode venn James David Lane for.

Kjære James, uten deg hadde det trolig blitt trått å komme gjennom disse tre årene. Som en bauta i en nordnorsk storm har du stått fast ved troen på meg og mitt prosjekt. Din kunnskap og din akademiske hjerne har vært en trygghet god å lene seg på. Jeg ser frem til å diskutere enda mer forskning og filosofiske spørsmål med deg i fremtiden.

Takk til Kristin Halvorsen, Gøril Thomassen Hammerstad, Ingrid Stock og min veileder, Heidi Gilstad. Deres faglige og oppmuntrende engasjement har vært en trygghet i all usikkerheten. Og ikke minst takk for alle de lærerike diskusjonene og faglige rettleidingene dere har kunnet tilby underveis. Til sammen har dere gitt meg faglige, trygge rammer som student. Spesielt takk min veileder, Heidi Gilstad. Din faglige dyktighet og tro på prosjektet har vært enormt viktig for meg. Tusen takk for god veiledning og støtte gjennom det siste året.

Til mine medstudenter, Ellinor, Tora og Elise. Takk for alle samtaler, lunsjer og middager vi har hatt underveis i masterforløpet. Kontakten med dere har vært gull verdt i den ensomme prosessen det siste halvåret. Videre takk til Åsmund for god rettleiding i idrettsverdenen. Takk også til øvrige venner og ikke minst til min familie for deres støtte og gode ord underveis.

Sist vil jeg takke min kjære ektemann, Lars Petter. Ingen ord kan beskrive hvor takknemlig jeg er for din støtte gjennom de siste tre årene. Uten deg hadde ikke dette vært mulig. Din tålmodighet og raushet for andre menneskers behov og ønsker er ikke annet enn imponerende. Jeg kunne ikke bedt om en bedre livspartner og bestevenn. Nå har jeg tid til både deg og Signe igjen, noe jeg har savnet ubeskrivelig mye.

Anne Malene Wassmo

Juni 2023

Innhold

Figurer	xi
Forkortelser	xi
1 Introduksjon.....	12
1.1 Idrett som empirisk kontekst.....	14
1.1.1 Idrettslagets hybride profesjonalitet	15
1.2 Formål og forskningsspørsmål.....	16
1.3 Tidligere forskning.....	16
1.3.1 Inkludering og mangfold i idrett.....	17
1.3.2 Inkludering og mangfold i akademiske strategiplaner.....	18
1.3.3 Strukturlikheter i dokumenter tilknyttet idrett.....	19
1.4 Oppbygging av oppgaven.....	19
2 Teoretisk og analytisk rammeverk.....	20
2.1 Dialogisk perspektiv på språk og kommunikasjon.....	20
2.1.1 Tekst i et interaksjonistisk perspektiv	21
2.1.2 Interaksjonistisk og konstruktivistisk syn på dokumentanalyse	22
2.2 Analytisk rammeverk.....	23
2.2.1 Retorisk diskursanalyse.....	24
2.2.2 Kategorisering, modalisering og intertekstualitet.....	25
2.2.3 Analytiske begreper.....	26
3 Materiale og metode.....	29
3.1 Klubbhåndboka formål	29
3.1.1 Klubbhåndbokas innhold	30
3.1.2 Utvalgskriterier.....	31
3.2 Forskerposisjon.....	31
3.3 Etske betraktninger	32
3.4 Fremgangsmåte i analysen.....	33
4 Analyse.....	35
4.1 Inkludering og mangfold i idrettslagets verdier.....	35
4.2 Inkludering og mangfold i idrettslagets aktivitetstilbud.....	39
4.3 Inkludering og mangfold i roller og verv	41
5 Drøfting	43
5.1 Redegjørelser for inkludering i verdisyn og aktiviteter	43
5.1.1 Inkludering som verdigrunnlag.....	44
5.1.2 Metaforer som signaliserer ansvar.....	45

5.1.3	Ansvar for det som står på spill.....	46
5.1.4	Inkluderende aktiviteter.....	47
5.2	Mangfold som ideal.....	48
5.2.1	Betydningen av veilederen fra NIF for utforming av klubbhåndboka.....	48
5.2.2	Idrettslaget, «du» og «de andre».....	50
6	Avslutning.....	52
6.1	Relevans for praksis.....	53
6.2	Videre forskning.....	53
	Referanser.....	54

Figurer

Figur 1: Organisasjonskart av NIF-organisert idrett.....14

Forkortelser

NIF	Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité
IL	Idrettslag

1 Introduksjon

Et viktig demokratisk prinsipp i samfunnet, er å tilrettelegge for at alle skal kunne ha like rettigheter, blant annet gjennom å ivareta mangfoldet (Martinez, 2021; Nyléhn & Biseth, 2015; SNL, 2020). Sikring av likestilling og ivaretagelse av samfunnets brede mangfold, har i de senere år ført til en rekke politiske vedtak rettet mot både arbeidsliv, utdanning og i frivillige organisasjoner, som for eksempel idrett (Regjeringen, 2021). Idretten har derfor på lik linje med andre institusjoner og organisasjoner i samfunnet et ansvar for å jobbe mot de politiske visjonene og målene som oppfattes som viktig for samfunnet (Caldwell et al., 2016). Regjeringens idrettsstrategi fra 2021, sier dette om mangfold som ideal: «Mangfold forutsetter likestilling. Likestillings- og diskrimineringsloven definerer likestilling som likeverd, like muligheter og like rettigheter. Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging.» (Regjeringen, 2021, s. 9). Det vil si at alle som driver idrett i Norge, forholder seg til nasjonale myndigheters føringer om likestilling og mangfold. Innenfor idrett skal likestilling og mangfold hensyntas gjennom det som omtales som inkludering (Regjeringen, 2021). Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) sin egne avgrensning av begrepet inkludering, lyder som følger:

Begrepet inkludering handler om å tilpasse miljøet til mangfoldet, og gi alle reell mulighet til å delta i fellesskapet. I et inkluderende miljø har alle sin naturlige tilhørighet, og ingen betegnes som inkluderte.

NIF har valgt å bruke begrepet «inkludering» for å vise at idretten ikke bare må fysisk legge til rette for at alle kan få delta («integrering»), men også faglig, sosialt og kulturelt. Idretten skal strekke seg mot å tilpasse seg alle og gi et tilfredsstillende idrettstilbud hvor ingen opplever å bli ekskludert.

Med inkludering menes tilgang av en gruppes fellesskap, mulighet til å bidra inn i et fellesskap, mulighet til å si sin mening om egen opplæring, deltakelse i læringsaktiviteter, deltakelse i sosiale fellesskap samt sosialt og faglig læringsutbytte for alle (Statped.no, 2021). (NIF, 2022a)

I forbindelse med inkludering som tiltak, er det utarbeidet handlingsplaner og stønadsordninger for å bistå breddeidretten med å jobbe mot inkludering, og på den måten bidra med å skape et størst mulig mangfold for å speile storsamfunnet (Meld. St. 1 (2022-2023), 2022; Regjeringen, 2021, 2022). NIF forholder seg ifølge en rapport fra 2023 til fire prioriterte områder av inkludering og mangfold: «arbeid for kjønnsbalanse og likestilling, mot sosiale- og kulturelle barrierer, øke deltakelse blant personer med funksjonsnedsettelse, og motvirke rasisme, diskriminering og hets.» (NIF, 2023a, s. 1). Disse verdiene gir et inntrykk av at inkludering og mangfold har et vidt omfang innenfor norsk idrett. Med bakgrunn i en økende politisk vilje for at idrettslag tar ansvar for inkludering og mangfold, er det derfor forventet at det finnes en lokal politikk internt hos idrettslagene som omhandler dette (Sisjord et al., 2011). Eksempler på tiltak som vil være gjenkjennbar i idrettslagenes lokale politikk er paraidrett (aktivitetstilbud for mennesker med ulike funksjonshindringer) og andre tiltak for å inkludere enkelte minoriteter (NIF, 2022a).

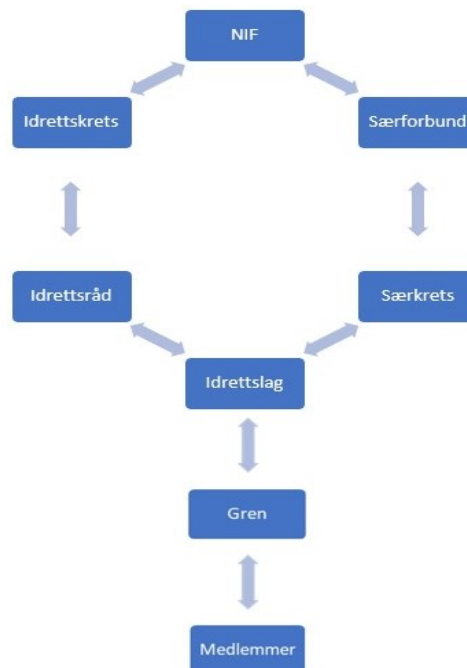
Hvordan idretten kommuniserer, får konsekvenser for hva idretten potensielt oppnår. Enten det er på toppidrettsnivå eller bredde og lagnivå. Språk og kommunikasjon er derfor en vesentlig del av idretten, blant annet for at ulike idrettslag skal kunne informere, få informasjon, rapportere og lignende. En måte å studere hvordan idrettslag arbeider med inkludering og mangfold kan derfor være gjennom å undersøke språket de bruker i sine beskrivelser av arbeidet rundt den aktuelle tematikken (Caldwell et al., 2016; Meân & Halone, 2010). For eksempel gjennom å studere tekster skrevet av idrettslagene selv. Eksempler på tekster innen idretten brukt for å organisere idrettslagene er handlingsplaner, strategiplaner, rapporter, årsberetninger, protokoller og klubbhåndbøker. *Klubbhåndboka* er et eksempel på et av flere dokumenter NIF oppfordrer idrettslagene til å benytte seg av. Formålet med klubbhåndboka er at den skal kunne forenkle idrettslagets arbeid med den daglige driften (NIF, 2022b), og således fungere som en brukstekst (Vatn, 2007, s. 94).

1.1 Idrett som empirisk kontekst

Som en del av introduksjonen, presenteres prosjektets empiriske kontekst i dette delkapitlet. Det første som skal beskrives er NIF som organisasjon og hvordan idrettslagene organiseres under NIF. Deretter presenteres det hvordan idrettslagene arbeider og således kan fremstå ulike. Til sist argumenterer jeg faglig for at idrettslag på lik linje med andre arbeidsplasser, kan undersøkes som en profesjonell organisasjon- til tross for at idretten ofte omtales som frivillighet. I noen tilfeller blir NIF omtalt som «hele idretten». I deler av dette prosjektet vil jeg skille på NIF sentralt og norsk idrett, der jeg vil bruke «idretten» som et begrep for all NIF-organisert idrett i Norge.

Det overordnede forbundet som organiserer idretten i Norge, er NIF. NIF fungerer som den høyeste myndigheten i norsk idrett og omtaler seg selv som en frivillig, partipolitisk nøytral og uavhengig organisasjon som har eksistert siden 1861 (Kjenner, 2018, s. 26). Den sentrale delen av NIF kan sees på som en paraplyorganisasjon som har hovedansvar for norsk idrett. Formålet til NIF er å gi alle mennesker mulighet til å utøve idrett, noe som er nedfelt i §1-2 i NIFs egne lovnorm (Kjenner, 2018, s. 26). For å visualisere hvor idrettslag er organisert under NIF, har jeg i forbindelse med dette prosjektet laget et organisasjonskart.

Figur 1: Organisasjonskart av NIF-organisert idrett

I figur 1 er NIF presentert øverst med bakgrunn i at den sentrale delen av NIF er den overordnede organisasjonen som aktiverer idrettslagene (NIF, 2023b). Pilene representerer en strømlinjeformet kommunikasjonskjede fra NIF sentralt. Samtidig representerer pilene en kretsfunksjon i og med at de ulike forbundene, rådene, kretsene og idrettslagene samarbeider på tvers innenfor organisasjonen. Idrettsrådene organiserer seg selv, men er tilknyttet idrettskretsene basert på en geografisk inndeling,

som igjen gjør at idrettslagene/klubbene tilhører ulike kretser og råd basert på denne inndelingen. Idrettslaget tilhører den nedre delen av organisasjonen og er tett knyttet til medlemshåndtering og administrative arbeidsoppgaver rundt aktivitet og de representerte idrettene (*gren* i figur 1). At klubbhåndboka innebærer ordet klubb, viser til at selve idrettslaget går under organisasjonstypen klubb – som igjen «er medlem av Norges idrettsforbund gjennom lokalt idrettsråd og idrettskretsen» (NIF, 2021).

Det finnes ulike typer idrettslag. Særidrettslag organiserer én idrett og fleridrettslag organiserer flere idretter. Særidrettslag er de idrettslagene det eksisterer flest av. Felles for alle idrettslag er likevel at ingen idrettslag kan eksistere uten sine medlemmer (Kjenner, 2018). Medlemsmassen er derfor bærende for hele NIF som organisasjon. Fra idrettslagenes ståsted betyr det at jo større medlemsmasse et idrettslag klarer å oppnå, jo mer midler til drift vil idrettslaget potensielt kunne motta i form av lokale aktivitetsmidler som deles ut av Kulturdepartementet (NIF, 2023c). Idrettslagene i Norge er derfor ulike på mange måter. Blant annet gjennom medlemstall, organisering, tilhørighet og andre faktorer som gjør at de opererer ulikt.

1.1.1 Idrettslagets hybride profesjonalitet

I dette prosjektet vektlegger jeg Måseide (2008) og Roberts & Sarangi (1999) sin forståelse av profesjonsutøvere for å underbygge at idrettslag er en sosial institusjon, hvor deltakerne deltar i en språklig samhandling for å løse problemer og skape identiteter (Måseide, 2008; Sarangi & Roberts, 1999). «"Institusjon" viser til eit system av sosiale relasjonar innanfor eit styringsorgan» (Smith, 1987, referert til i Måseide, 2008, s. 373), og skal derfor ikke forveksles med den norske idretten som organisasjon (jf. Kap. 1.1).

Den norske idretten består av et vev av profesjonelle og frivillige organisasjoner. Innad i et idrettslag kan derfor profesjonalitet være vanskelig å måle, da det i stor grad vil variere mellom idrettslag. Noen idrettslag kan bestå av profesjonelle og frivillige, mens andre idrettslag kan være fullstendig basert på frivillighet. Arbeidet idrettslagene gjør, skjer likevel innenfor en gitt kontekst hvor idrettslagets deltakere samhandler, forhandler og skaper roller sammen for å løse de daglige arbeidsoppgavene knyttet til idrettslige aktiviteter (Sarangi & Roberts, 1999). Dette bidrar til å skape ulike roller som har ansvar for ulike oppgaver. Måseide (2008) påpeker viktigheten av å forstå profesjonalitet i en vid forstand for ikke å gå glipp av betydningsfulle institusjonelle- og profesjonelle dimensjoner (Måseide, 2008, s. 382). Mange av aktivitetene og rollene innad i et idrettslag, kan derfor forstås i lys av begrepet «hybrid profesjonalitet» fra Noordegraaf (Noordegraaf, 2015, s. 16-17). Betydningen av hybrid profesjonalitet i et idrettslag, kan eksemplifiseres ved at en trener med høy kompetanse og erfaring kan gjøre et likt trenerarbeid frivillig som en betalt trener fra et junior-utøver nivå kan. Felles for dem er at de begge etterstreber det samme profesjonelle idealet og tilhører den samme organisatoriske konteksten med NIF som den styrende autoriteten i organisasjonen (Noordegraaf, 2015).

1.2 Formål og forskningsspørsmål

Formålet med prosjektet er å få kunnskap om hvordan idrettslagene omtaler inkludering og mangfold i klubbhåndbøkene. Fokuset i prosjektet omhandler de språklige virkemidler idrettslagene bruker i klubbhåndbøkene for å uttrykke inkludering og mangfold. Jeg stiller følgende forskningsspørsmål:

- 1) *Hvilke verdier og aktiviteter beskrives i klubbhåndbøkene, og hvordan kan de knyttes til målet om inkludering?*
- 2) *Hvordan kommer idealene om mangfold til uttrykk i klubbhåndbøkene?*

I verdier og aktiviteter vektlegger jeg uttrykk for verdisyn eller aktiviteter som enten er ment å skulle eller har potensial til å kunne føre til inkludering. Jeg tar utgangspunkt i en «bred» mangfoldsforståelse, som favner de ulike aspektene som NIF og regjeringen berører (NIF, 2022a, 2023a, 2023d; Regjeringen, 2021, 2023). Prosjektets faglige tilhørighet er anvendt språkvitenskap, spesifisert innenfor det området av faget som er rettet mot profesjonell og institusjonell interaksjon (Sarangi & Candlin, 2010). Prosjektet kan bidra til å belyse noen tendenser eller trekk ved idrettslagenes måte å kommunisere på gjennom tekst, noe som tidligere har vært lite studert.

1.3 Tidligere forskning

I dette delkapitlet presenterer jeg tidligere forskning som kan bidra til å belyse forskningsspørsmålene jeg har stilt. Per i dag finnes det ingen studier som undersøker klubbhåndbøker i norske idrettslag. Den videre utfordringen er at det finnes få studier som undersøker inkludering og mangfold i tekster, noe som har gjort det nødvendig å se etter studier som ligner mitt prosjekt i form av metodiske tilnærminger eller som berører den samme tematikken. Når det gjelder tidligere forskning innen idrett med inkludering og mangfold som tematikk, finnes det en overvekt av samfunnsvitenskapelige studier fra andre land enn Norge. Det denne forskningen har til felles er at de viser at inkludering og mangfold er noe som fra idrettslagenes ståsted kan oppleves som utfordrende (Corthouts et al., 2020; Doidge et al., 2020; Elling & Claringbould, 2005; Jeanes et al., 2015; Möller et al., 2008). Samfunnsvitenskapelige studier som har sett nærmere på disse utfordringene, viser blant annet hvordan idrettslagene peker på økonomi og frivillighet som et hinder for å arbeide med inkludering (Christiaens & Brittain, 2021; Spaaij et al., 2020). Dette er altså studier med en viss kontekstuell relevans med mitt prosjekt. Når det gjelder studier med diskursanalytiske tilnærminger etterspør flere forskere denne tilnærmingen i forskning på idrett, deriblant for å kunne si mer om hva som aktualiseres av visjoner, handlinger og holdninger på aktivitetsnivå (Barker-Ruchti et al., 2013; Caldwell et al., 2016; Dowling, 2019; Moustakas, 2021; Shehu & Mokgwathi, 2007). Videre skal jeg presentere innsikter fra utvalgte studier som kan bidra til å belyse mine forskningsspørsmål. Disse omhandler henholdsvis inkludering og mangfold i idrett, inkludering og mangfold i akademiske strategiplaner og strukturlikheter i dokumenter tilknyttet idrett.

1.3.1 Inkludering og mangfold i idrett

En studie fra Tyskland forteller om språklig fremstilling av inkludering og mangfold i idrett, samt virkningen av det i tekst (Moustakas, 2021). Moustakas (2021) har gjennomført en kritisk diskursanalyse knyttet til politiske agendaer hvor det uttrykkes et ønske om å øke integrering av marginaliserte grupper innenfor idrett. Rammeverket for studien støtter seg på teori fra Norman Fairclough, som er en av grunnleggerne bak kritisk diskursanalyse (Moustakas, 2021, s. 5). Studiens datagrunnlag er dokumenter med idrettspolitiske strategier fra EU og prosjektbeskrivelser i idrett tilknyttet Erasmus+. Funnene peker på EU som en viktig aktør inn mot å innføre politiske satsningsområder i idrett fordi prosjektbeskrivelsene på Erasmus+-nivået har et lignende språk som de politiske prosjektbeskrivelsene fra EU. Moustakas (2021) problematiserer også hvordan økonomiske midler utstedt i prosjektbeskrivelsene fra EU kan påvirke prosjektene på aktivitetsnivå. Blant annet at prosjektbeskrivelsene ikke er tydelig på hvem som har ansvar for de ulike rekrutteringsprosjektene, som gjør at påfølgende skyld for manglende inkludering i verste fall kan påføres de marginaliserte gruppene som skal integreres (Moustakas, 2021, s. 15).

Når det gjelder studier med diskursanalytiske tilnærminger på norsk idrett, har Fiona Dowling gjennomført en kritisk diskursanalyse fra en sosialvitenskapelig bakgrunn (Dowling, 2019). Det teoretiske rammeverket Dowling (2019) støtter seg på, er i likhet med Moustakas (2021) fra arbeidet til Norman Fairclough (Dowling, 2019, s. 1155). Studiens formål har vært å undersøke hvordan integrering av unge flykninger blir omtalt og skrevet om i et idrettslag. Datainnhentingene spanner over ni måneder og resulterte i et materiale inneholdende feltarbeid, intervjuer og dokumenter fra et større idrettslag i Norge (Dowling, 2019, s. 1157). Funnene viser til tilfeller hvor idrettslagets lokale politikk konstruerer et narrativ av at integreringen skjer automatisk gjennom «den universelle idrettsgleden», følgelig avhengig av økonomi (Dowling, 2019, s. 1159, min oversettelse). Dowling peker også på hvordan språket posisjonerer unge flyktingene som «de andre», og at stereotypiske holdninger og ideer om assimilering blir sett på som mer fremtredende i datamaterialet sammenlignet med idealet om integrering og inkludering fra NIF. Hvorpå de som er ment å bli integrert, heller opplever en form for ekskludering enn inkludering. Funnene gir slik sett en pekepinn på at idealene om inkludering fra et idrettspolitisk ståsted ikke imøtekommes på idrettslagsnivå. Dowling (2019) konkluderer derfor i sin studie at det eksisterer et ensidig fokus på å ivareta konkurranseaspektet og den norske idrettskulturen som derfor overskygger idealene om et bredere mangfold hos idrettslaget. På bakgrunn av det, nevnes det at idrettslag (på generell basis) ikke nødvendigvis er en egnet arena for integrering av mindreårige asylsøkere (Dowling, 2019, s. 1164). Denne studien har vist seg å være nyttig i innhenting av tidligere forskning til dette prosjektet. Blant annet har flere av de faglige referansene vært til hjelp for å finne frem til relevant teori og annen relevant forskning rundt temaet inkludering og mangfold i idrett.

Sisjord et al. (2011) er en av studiene nevnt i Dowling (2019). Fordi det er en norsk studie og har lignende tematikk vedrørende integrering, er den også relevant for dette prosjektet. Studien er gjennomført av Sisjord et al. (2011) på forespørsel av Likestillings- og diskrimineringsombudet. Datamaterialet består av innhentede materiale fra en spørreundersøkelse (2008), samt intervju med 14 av 55 særforbund, 6 av 19

idrettskretser og 39 av 12000 idrettslag. I studien har forskerne kategorisert tre grader av engasjement for arbeid med inkludering og rekruttering av ungdom med ikke-vestlig etnisk bakgrunn. Resultatet viser at kun få arbeider aktivt med inkludering og mangfold, som den tredje og minste kategorien. Gjennom intervjuene fremstår kjennskap til utlyste midler for inkludering- og rekrutteringsprosjekt, samt frivillighet som en faktor for at idrettslagene initierer tiltak eller ikke. Studien konkluderer derfor med at det finnes et spenningsfelt mellom særforbundenes egne interesser og NIFs større samfunnsansvar når det gjelder visjoner for inkludering i norsk idrett. Disse funnene samsvarer med Dowling (2019) sine funn.

I tillegg er det nylig fremlagt en samlet kunnskapsrapport som handler om status for inkludering og mangfold i norsk idrett (NIF, 2023a). Rapporten ble offentliggjort 23.januar 2023 og er gjennomført på vegne av NIF. I rapporten kommer det frem at idretten i Norge jobber en del for inkludering og mangfold. Samtidig synes inkluderingstiltakene å være lite systematisk dokumentert, noe som gjør at det finnes grunn til å tro at få av tiltakene er satt i gang med bakgrunn i systematiske behovskartlegginger eller evalueringer (NIF, 2023a). Et utdrag fra rapportens konklusjon, sier blant annet at: «Vi ser for det første et behov for systematisk dokumentasjon og forankring i alle idrettens nivåer» Derneft pekes det på viktigheten av et felles inkluderende språk for å sikre en retorikk som ikke er ekskluderende og reproducerer negative stereotypier»(NIF, 2023a, s. 38). Her pekes det direkte på retorikk som kan virke ekskluderende og at begreper brukt i forskning og arbeid med idrett, bør diskuteres og gjennomgås.

1.3.2 Inkludering og mangfold i akademiske strategiplaner

Sjangermessig finnes det mange ulike dokumenter som brukes innenfor idrett, deriblant strategiplaner. I lys av kunnskapsrapporten over, har jeg funnet en studie som undersøker inkludering og mangfold i strategiplaner for akademia i Canada (Tamtik & Guenter, 2019). Tamtik og Guenter (2019) spør i likhet med rapporten fra NIF (2023a) om status for inkludering og mangfold, bare i en annen institusjonell kontekst. Datamaterialet til Tamtik og Guenter (2019) består av 50 ulike strategidokumenter fra 15 Canadiske universitet (Tamtik & Guenter, 2019, s. 44). Formålet med studien har vært å belyse hvordan inkludering og mangfold kommer til uttrykk i strategidokumentene. Funnene viser at inkludering og mangfold først og fremst omtales i ulike rekrutteringsprosjekter og påfølgende rapporter som viser til resultat av prosjektene (Tamtik & Guenter, 2019). Tamtik og Guenter (2019) uttrykker et behov for mer forskning på strategidokumenter oppstått som følge av ulike politiske initiativ, deriblant for å kunne gjøre tekstene mer forståelige og mer nyttige for de som skal iverksette de ulike rekrutteringsprosjektene. Samtidig foreslår de mer forskning på språklige virkninger når nasjonal politikk implementeres på lokalt nivå. Studiens funn samsvarer også med noen av funnene til Moustakas (2021), i form av at begge peker på et manglende uttrykk for ansvar i de ulike rekrutteringsprosjektene som kan føre til uklarheter. Tamtik og Guenter (2019) har i tillegg en godt detaljert metodedel hvor de stegvis beskriver fremgangsmåten i analysen. Denne beskrivelsen har vært til hjelp og støtte for analysearbeidet i dette prosjektet.

1.3.3 Strukturlikheter i dokumenter tilknyttet idrett

Når det gjelder tidligere studier på strategiplaner i Norge, har masteroppgaven til Åsmund Sæbøe (2015) noe relevans med mitt datamateriale (Sæbøe, 2015). Blant annet fordi datamaterialet til masteroppgaven, tilhører den samme institusjonelle konteksten som klubbhåndbøkene i dette prosjektet. Sæbøe (2015) har skrevet en masteroppgave hvor han har undersøkt ulike strategiplaner tilhørende flere særforbund i Norge med organisasjonsteorier som rammeverk. Analysen har hatt som fokus å sette særforbundenes strategiplaner og arbeid inn i en institusjonell kontekst, noe som også er relevant i dette prosjektet. Funnene Sæbøe (2015) har gjort, peker på at strategiplanene som dokumenter, eksisterer innenfor sterke institusjonelle rammer som fører til strukturlikheter i de ulike strategiplanen (Sæbøe, 2015, s. 89). Fenomenet rundt sterke institusjonelle rammer og strukturlikheter i dokumenter på tvers av særforbund, er også noe McCree (2009) har påpekt i en tidligere studie. McCree (2009) har gjennomført en diskursanalyse av ulike dokumenter innenfor idrettspolitik i Trinidad og Tobago i Karibia. Funnene peker på mye av det samme som masteroppgaven til Sæbøe (2015) hvor de begge henvender seg til samme teori rundt strukturlikheter i tekst. Til forskjell fra Sæbøe (2015), problematiserer McCree (2009) en økende strukturlikhet i idretten som følge av at idretten adopterer språklige strategier og tendenser fra New Public Management (McCree, 2009). Blant annet viser funnene til McCree (2009) en økning i diskursive, beslutningsmessige og praktiske likhetstrekk mellom idretten i Trinidad og Tobago og vestlig idrett, på tross av at Trinidad og Tobago ikke har hatt den tradisjon eller de samme rammene som vestlig idrett (McCree, 2009, s. 475).

1.4 Oppbygging av oppgaven

I introduksjonskapittelet har jeg nå presentert hvordan idrettslagene i Norge er organisert fra den sentrale delen av NIF. I tillegg har jeg introdusert tidligere forskning som utgjør det empiriske rammeverket for dette prosjektet. I det kommende teorikapitlet presenterer jeg prosjektets teoretiske rammeverk som er det dialogiske perspektivet på språk og kommunikasjon. Her presenterer jeg også det analytiske rammeverket med de tilhørende analytiske begrepene kontrastering, generalisering, intertekstualitet, pronominal referanse og metafor (Arribas-Ayllon et al., 2011). I materiale og metodekapitlet presenterer jeg klubbhåndboka som datamateriale, prosjektets utvalgsriterier, forskerposisjon, etiske betraktninger og den analytiske fremgangsmåten. I analysekapitlet presenterer jeg funnene jeg har gjort opp mot det analytiske rammeverket i teoridelen. Her belyser jeg hvordan inkludering og mangfold redegjøres for i de ulike klubbhåndbøkene og hvordan idrettslagene gjør dette ved hjelp av ulike retoriske ressurser. I drøftingen løfter jeg funnene fra analysen opp mot problemstillingen i en todelt drøfting. I den første delen av drøftingen beskriver jeg funnene som angår redegjørelser for aktiviteter som enten er ment å skulle, eller har potensial til å kunne føre til inkludering. I den siste delen av drøftingen belyser jeg språklige dimensjoner av mangfold med bakgrunn i de retoriske ressursene brukt i klubbhåndboka. I drøftingskapittelet har den empiriske konteksten og min forskerposisjon vært viktig for både utforming og diskusjon. I det siste kapitlet presenterer jeg prosjektets empiriske bidrag, før jeg videre beskriver prosjektets relevans for praksis og foreslår muligheter for videre forskning.

2 Teoretisk og analytisk rammeverk

I dette kapittelet presenteres det teoretiske rammeverket for dette prosjektet. Her beskriver jeg betydningen av interaksjon og kontekst sett i sammenheng med dialogismen (Linell, 2001). Fordi datamaterialet i prosjektet er dokumenter og således tekst, vil jeg deretter presentere teori rundt tekst i et interaksjonistisk perspektiv. Her vil jeg redegjøre for noen utvalgte begreper i forbindelse med et interaksjonistisk perspektiv og påfølgende greie ut om et interaksjonistisk og konstruktivistisk syn på dokumentanalyse. Fordi det dialogiske perspektivet på språk og kommunikasjon ligger til grunn for den analytiske tilnærmingen retorisk diskursanalyse, har jeg derfor valgt å presentere dem begge i samme kapittel. I forbindelse med presentasjon av den analytiske tilnærmingen retorisk diskursanalyse, presenteres også de valgte analytiske begrepene: kontrastering, generalisering, intertekstualitet, pronominal referanse og metafor (Arribas-Ayllon et al., 2011).

2.1 Dialogisk perspektiv på språk og kommunikasjon

Sentralt i språk og kommunikasjon i profesjoner, er synet på språk fra et dialogisk perspektiv (Linell, 2001). Dialogismens grunntanker stammer fra filosofen Mikhail Mikhailovich Bakhtin (1895-1975) som blant annet pekte på at all interaksjon er kontekstbundet, knyttet til sosiokulturelle og historiske forhold. Dette i motsetning til monologismen hvor språkhandlingen eller interaksjonen blir sett på som en individuell handling, uavhengig konteksten og andre deltakere i samhandlingen (Linell, 2001). All dagligtale og interaksjon som er orientert rundt andre, anses derfor å være en samhandling i det dialogiske perspektivet på språk og kommunikasjon (Linell, 2001, s. 35). Dialogismen ivaretar forståelsen av all interaksjon som skapt i sammenheng med konteksten rundt. I forlengelsen av interaksjonens sosiale og kulturelle kontekst, er diskurs et sentralt begrep innenfor det dialogiske perspektivet. Linell (2001) beskriver hvordan alle ord og ytringer har et potensial til å gi mening i ulike tolkninger, spesielt sett sammen med teorier rundt diskurs (Linell, 2001).

I tekstsammenheng er forståelsen av diskurs, relasjonen mellom språket i bruk i teksten og informasjon rundt den sosiale virkeligheten til de som har skrevet teksten (Cameron & Panovic, 2014, s. 6). Det vil si at en diskurs er foranderlig ut ifra konteksten og forholdet mellom de sosiale relasjonene rundt (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 56). Diskurs er slik sett en måte i en gitt kontekst, hvordan et fenomen blir omtalt som og snakket om (Fairclough, 2003; Hall, 2001). Innenfor en diskurs, vil deltakerne i samhandlingen belage seg på ulike typer kontekstuelle ressurser for å skape mening sammen. Noe som betyr at tekstene som produseres alltid er kontekstbundet. Med andre ord vil tekstene operere innenfor én eller flere diskurser. Derfor er diskursanalytiske tilnærminger spesielt relevant innenfor det dialogiske perspektivet.

Videre i prosjektet vil ikke den valgte analytiske begrepsrammen innebære at jeg nevner diskursbegrepet. Teorier rundt diskurs er likevel et viktig aspekt i det dialogiske perspektivet på språk og kommunikasjon, og er derfor noe jeg videre vil støtte opp mot relevansen av den valgte diskursanalytiske tilnærmingen. Den valgte diskursanalytiske tilnærmingen beskrives nærmere i kapittel 2.2.

2.1.1 Tekst i et interaksjonistisk perspektiv

Et interaksjonistisk perspektiv på språk og kommunikasjon er et tilhørende perspektiv av dialogismen. Interaksjonismen ser på all meningskaping som et relasjonelt fenomen, det vil si at «betydningen av en handling eller et fenomen skapes i interaksjonen mellom mennesker eller mennesker og ting» (Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 10). Ved å ikke bare se dagligtale som dialog, men også tekst, får det konsekvenser for hvordan man blant annet forstår tekster. Eksempelvis vil en ytring, avhengig av kontekst, ha ulike betydninger ut ifra hvem som sier hva til hvem (Dysthe, 1997, s. 50). Meningskapingen i interaksjonen kan derfor ikke forstås uten å se interaksjonen i lys av konteksten (Järvinen & Mik-Meyer, 2005). Mening er ikke noe som eksisterer i språket uavhengig av hvem som bruker det. I en tekst blir derfor meningskapingen forstått som skapt i sammenheng med de som kommuniserer eller bruker språket i teksten (Dysthe, 1997, s. 49). Slik alt språk, blir også tekst bygget opp av komplekse og sammensatte sosiale og historiske relasjoner i språket. En tekst er ikke skilt fra omverdenen, men en del av verden, satt sammen for å blant annet svare til en eller annen funksjon eller formål (Bazerman, 2003; Bremner, 2017).

Intertekstualitet er derfor et sentralt begrep innenfor et interaksjonistisk perspektiv på tekst, og kan forstås som måten tekster relateres, formes av og knyttes til andre tekster (Bazerman, 2003, s. 83-84). Ifølge Bazerman (2003) er all tekst bygget opp av andre tekster i det som han omtaler som «the sea of text» (Bazerman, 2003, s. 83). Dysthe (1997) refererer til Bakhtins (1986) forståelse av intertekstualitet, hvor alle ytringer i en tekst er et resultat av et komplekst samspill og faktorer som setter spor i teksten (Bakhtin, 1986, referert til i Dysthe, 1997, s. 52). En av disse faktorene som er med å påvirke teksten, er hvordan måten en skriver tar potensielle lesere til hensyn allerede i skriveprosessen under utarbeiding av teksten. Dette fenomenet kalles ifølge Dysthe (1997) for adressivitet, og fungerer som et konstruerende trekk ved alle tekster. Adressivitet betyr å henvende seg til noen, fordi det er det man gjør når man skriver og snakker (Dysthe, 1997, s. 56). I tillegg til adressivitet, forklarer Dysthe (1997) også at skriverens holdning til emnet påvirker språket eller "setter spor i språket" (Dysthe, 1997, s. 56-57). Derfor formes teksten bevisst eller ubevisst, ut ifra hva skriveren tror leseren forventer.

I lys av begrepet og forståelsen av intertekstualitet, finnes det ytterligere beskrivelser av ulike måter informasjon fra en tekst kan overføres til en annen. Den tidligere studien fra Dowling (2019) nevner hvordan politiske mål og idealer går gjennom en transformasjon når idrettslagene kontekstualiserer dem, noe som kan føre til at innhold og mening blir endret. Måten en tekst kontekstualiseres fra en kontekst til en annen kalles for rekontekstualisering (Bazerman, 2003; Bremner, 2017; Drew, 2006; Fairclough, 2003; Linell, 2001). Rekontekstualisering skjer når informasjon overføres fra en kontekst til en

annen og således går gjennom en endring eller transformasjon for å gjøre innhold, begreper eller andre ressurser mer tilgjengelig og forståelig i den nye konteksten (Linell, 2001, s. 154). Dette er et kjent fenomen i mange profesjonelle praksiser hvor dokumenter brukes. Innenfor en kontekst vil det eksistere flere typer tekster som tilhører organisasjonen. Fordi idretten tilhører den samme institusjonelle konteksten, kan derfor rekontekstualisering innad i institusjonens tekster sees på som et intratekstuelle fenomen (Linell, 2001, s. 156). Det intratekstuelle fenomenet kan kobles til det Bazerman (2003) beskriver som tekstens intertekstuelle avstand eller «intertextual reach» (Bazerman, 2003, s. 89). Intertekstuell avstand er altså den abstrakte avstanden mellom teksten og den teksten det refereres til eller bygges på. Dokumenter som baseres på maler innenfor et institusjonelt domene gjør at den intertekstuelle avstanden sees på som «intra-file intertextuality» (Bazerman, 2003, s. 89). Denne intertekstuelle avstanden beskriver hvordan dokumentets eksistens skjer i lys av moderteksten.

Linell (2001) viser til Faircloughs (1992) terminologi, hvor intratekstuelle fenomener i tekst beskrives som måten tekster og diskurser relateres til hverandre innad i en kontekst (Fairclough, 1992, referert til i Linell, 2001, s. 156). Linell peker derfor på hvordan intratekstuelle lenker innenfor en kontekst kan bidra til å gi teksten en ny funksjon uten at tekstens formål nødvendigvis svarer på noe annet enn moderteksten (Linell, 2001). Dette er særlig relevant dersom en tekst opererer innenfor rammene av en kommunikasjonskjede som skal kommunisere strømlinjeformet fra topp til bunn, slik som idretten (jf. Kap. 1.1). Rekontekstualisering av tekster som opererer innenfor rammen av en kommunikasjonskjede behøver derfor ikke å være særlig merkbart (Bazerman, 2003).

2.1.2 Interaksjonistisk og konstruktivistisk syn på dokumentanalyse

I det dialogiske perspektivet er fokuset på samhandling og interaksjon nevnt som en stor hovedtyngde når det gjelder å undersøke datamateriale. I tillegg er det i det dialogiske perspektivet noen begrepsrammer som forteller forskeren hvordan også hen spiller inn i tilgangen til datamaterialet. Både gjennom innsamling, analyse, fortolkning og resultat. En av disse inngangene er et interaksjonistisk og konstruktivistisk syn på språk (Järvinen & Mik-Meyer, 2005). Analyse av tekst har innenfor et språkvitenskapelig perspektiv, tre viktige analytiske begreper å forholde seg til i en interaksjonistisk og konstruktivistisk begrepsramme. Disse er henholdsvis institusjon/kontekst, prosess/interaksjon og fakta/standardisering (Mik-Meyer, 2005 i Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 210, min oversettelse). Innsamling omhandler at forskeren setter seg inn i dokumentet eller tekstens institusjon. Teksten kan heller ikke analyseres uten å hensynta konteksten den opererer i og hvem som er leserne av teksten. I tillegg skal ikke innholdet i teksten behandles som en sannhet, men som en kilde til å undersøke et fenomen (Mik-Meyer, 2005 i Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 211). Gjennom analysearbeidet er også forskerens tidligere erfaringer og holdninger til teksten vesentlig for funn og resultat av studien. Dette er noe jeg beskriver nærmere i kapittel 3.2.

I et interaksjonistisk perspektiv vil forskeren og datamaterialet bli ansett som å være gjensidig avhengig av hverandre (Järvinen & Mik-Meyer, 2005). Eksempelvis vil en forsker i en intervjustudie sees på som deltakende i intervjuet og således en del av samhandlingen rundt forståelse og meningsproduksjon sammen med intervjudeltakeren/ene. På samme måte er undersøkelse av dokument avhengig av forskerens kunnskap, interesse og behandling av data. Dokumenter skal derfor ikke betraktes som selvstendige data uten at det gis opplysninger om fenomenet som skal undersøkes og også hva dokumentet bidrar til interaksjonistisk i bruken av det. Dette kan igjen svare til hvilket handlingspotensial dokumentet har i den aktuelle institusjonen og konteksten dokumentet opererer i (Justesen, 2005 i Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 218). For å ivareta disse viktige prinsippene i et interaksjonistisk perspektiv, kreves det en gjennomgående refleksivitet og grundig undersøkelse i forkant og underveis i analysearbeidet.

2.2 Analytisk rammeverk

Idrettslagene som er paraplyfanget under NIF, har som ansvar å gjennomføre de politiske prioriteringene knyttet til inkludering og mangfold. Idrettslagene skal speile de overordnede målene til NIF gjennom sitt arbeid med mennesker som er i kontakt med idrettslaget. Når det ilegges et ansvar for en handling, kan en måte å studere dette på, være ved å se på redegjørelser for hvordan dette løses internt. Redegjørelser eller «accounts» kan knyttes teoretisk til Erving Goffmans begrep om å bevare eget eller andres ansikt (Antaki, 1988, referert til i Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 62). Vi mennesker har ofte et ønske om at andre skal gjenkjenne eller forstå hva og hvorfor vi handler som vi gjør. Derfor omfavner redegjørelser et grunnlag for en meningssskapende praksis (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 62). Redegjørelser kan eksempelvis være forklaringer eller beskrivelser av egne eller andres valg og handlinger (Arribas-Ayllon et al., 2011). Det å redegjøre for noe, kan være spesielt nyttig i forbindelse med handlinger som er gjenstand for en vurdering i ettertid (Antaki, 1994). Derfor har forskning på redegjørelser historisk sett vært rettet mot problematiske eller avvikende handlinger (Scott & Lyman, 1968). Utover redegjørelser som legitimerer individuelle handlinger kan også redegjørelser gjenspeile innebygde kulturelle eller moralske forklaringer. Også sett på som normative forklaringer (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 61).

Interessen for diskursanalytiske tilnærminger er som tidligere nevnt etterspurt innenfor forskning på idrett (jf. Kap. 1.3). Caldwell et al. (2016) sier: «We need to explore and analyse the discursive and rhetorical processes and content of talk, interaction and meaning-making in sport, of sport, about sport and using sport.» (Caldwell et al., 2016, s. x). Her påpeker Caldwell et al. (2016) spesifikt retorikk og interaksjon som et fenomen verdt å undersøke i idrettssammenheng. Det å kunne gjøre et dypdykk på mikronivå som viser til tendenser på makronivå, er et ønsket resultat av å undersøke datamaterialet med en retorisk diskursanalyse som tilnærming i analyseprosessen (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 56). Det vil bety å se språket og kommunikasjonen i lys av konteksten for å finne ut hva som er meningsdannende i samhandlingssituasjonen, noe som er sentralt både i dialogismen og i et interaksjonistisk perspektiv på språk (Järvinen & Mik-Meyer, 2005; Linell, 2001). I dette kapitlet skal jeg derfor beskrive

den valgte analytiske tilnærmingen retorisk diskursanalyse, også kalt redegjørelsesanalyse. Deretter presenterer jeg de valgte analytiske begrepene jeg støtter meg på i dette prosjektet, og som er i tråd med artikkelen fra Arribas-Ayllon et al. (2011).

2.2.1 Retorisk diskursanalyse

Redegjørelser er ifølge Arribas-Ayllon et al. (2011) en viktig del av hva vi mennesker gjør med språk. Vi begrunner og forsvarer våre handlinger og holdninger gjennom redegjørelser, blant annet for å opprettholde den sosiale ordenen vi eksisterer i. Arribas-Ayllon et al. (2011) beskriver hvilke deler av interaksjon som er interessant å belyse i forbindelse med en retorisk diskursanalyse:

What distinguishes rhetorical discourse analysis from other cognate traditions is the characterisation of talk, text and other multimodal forms as accounts embedded within a sphere of social accountability. (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 57)

Ifølge Arribas-Ayllon et al. (2011) kan redegjørelser, eller "accounts" sees på som retoriske ressurser brukt i sosial interaksjon eller sosial representasjon (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 52). Det vil si at en retorisk diskursanalyse er en kombinasjon av en diskursanalyse og en retorisk analyse. De ulike retoriske ressursene vi i hverdagen benytter oss av for å redegjøre for handlinger kan derfor være nyttig å undersøke, blant annet fordi det kan bidra til å bygge bro mellom handlinger og holdninger (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 58). Når det gjelder redegjørelser i tekst, kan disse være retoriske ressurser som fungerer som legitimering, argument eller innhenting av andre stemmer og henvisning til andre, for å underbygge egne valg og handlinger (Arribas-Ayllon et al., 2011). Kombinasjonen av å se retoriske ressurser i lys av konteksten eller de diskurser som omrammer fenomenet, er derfor relevant i en retorisk diskursanalyse.

I tillegg ligger det ofte en moralsk undertone knyttet til eksempelvis å forklare eget eller andres ansvar eller skyld (Hall et al., 2006). Dette blir beskrevet nærmere av Scott og Lyman (1968): «Vi er opptatt av én funksjon ved tale: måten den er i stand til å reparere, bygge bro mellom intensjon og handling. Dette handler om å både kunne gi og motta redegjørelser.» (Scott & Lyman, 1968, s. 46, min oversettelse). Halvorsen og Hammerstad (2021) refererer til Östman & Solin (2016) når de skiller mellom moralsk og juridisk ansvar hos ansatte i NAV. Ifølge Östman & Solin (2016) kan moralsk ansvar beskrives som måten ansvar knyttes til moralske normer og som viser til menneskelig adferd på, hvorpå juridisk ansvar knytter seg til ansvaret tilhørende en spesifikk rolle (Östman & Solin, 2016, referert til i Halvorsen & Hammerstad, 2021, s. 69). Den moralske undertonen gjennom bruk av retorikk kan sees i sammenheng med den sosiale rollen som beskrivelser er med på å skape gjennom å referere til samfunnsgjeldende holdninger og handlinger i gitte sosiale situasjoner (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 57). Når det gjelder institusjonelle kontekster, kan redegjørelser i dokumenter tilknyttet disse derfor indikere hvilke holdninger som ligger til grunn for ulike valg (Järvinen & Mik-Meyer, 2005).

Eksempler på tidligere studier som har benyttet seg av retorisk diskursanalyse i forbindelse med analyse av tekst, er blant annet doktorgradsavhandlingen til Hanne Rustad. En del av analysen i denne doktorgradsavhandlingen består av å undersøke redegjørelser knyttet til potensielle problematiske temaer i invitasjonsbrev og informasjonsbrosjyre til helseundersøkelsen HUNT3 i Nord-Trøndelag (Rustad, 2022). Noe av de funnene Rustad peker på er hvordan redegjørelser er med på å fremme HUNTs kommunikative prosjekt om å «fremstå troverdige, tillitvekkende og som en forskningsinstitusjon i det godes tjeneste» (Rustad, 2022, s. 160). Når Rustad (2022) konkluderer i sin doktorgradsavhandling, trekker hun funnene fra mikronivå opp på et større samfunnsnivå. Her pekes det på hvordan redegjørelsene i invitasjonsbrevet og informasjonsbrosjyren bidrar til å fokusere og trekke på det kollektive ansvaret langt mer enn enkeltindividet når det gjelder de potensielle problematiske sidene ved HUNT3-undersøkelsen (Rustad, 2022, s. 260).

2.2.2 Kategorisering, modalisering og intertekstualitet

Retorisk diskursanalyse lener seg ifølge Arribas-Ayllon et al. (2011) på tre overordnede pilarer, henholdsvis kategorisering, modalitet og intertekstualitet. Det betyr at de retoriske ressursene tilhører en eller flere av disse pilarene (Arribas-Ayllon et al. 2011, s. 65). Den første pilaren som beskrives er kategorisering. Her refererer Arribas-Ayllon et al. (2011) til Hall et al. (2006) sin beskrivelse av kategorisering som noe vi alle mennesker ser og forstår verden gjennom (Hall et al., 2006 referert til i Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 67). Innenfor retorisk diskursanalyse regnes kategoriseringsarbeid både som en konstruksjon, et redskap og som en prosess hvor mennesker, objekter og handlinger blir til i kraft av den kategorien fenomenet plasseres i. Kategorier blir ofte konstruert og forhandlet om subtilt, som betyr at de ikke alltid fremstår direkte kommunisert (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 65). Kategorier kan også oppstå i forgrunn-bakgrunn-relasjoner, hvor eksempelvis referert tilbake til doktorgradsavhandlingen til Hanne Rustad, individuelle problematiske temaer kom i bakgrunn for det kollektive ansvaret (Rustad, 2022). Forgrunn- og bakgrunnsrelasjoner spiller derfor en rolle for meningsskapingen hos leseren av teksten fordi leseren vil bli mer påvirket av hva som plasseres i forgrunnen enn av det som plasseres i bakgrunnen (Evensen, 2004, s. 227).

Den andre pilaren omhandler modalisering av språket. Modale verb eller modalisering i en ytring, kan være med å skape et inntrykk av skriverens holdning (Halliday, 1985, referert til i Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 67). Dersom en ytring modaliseres kan innholdet gi leseren et inntrykk av skriverens vilje, ønsker eller krav. Blant annet gjennom verbene «skal», «vil», «må», «bør» og lignende. Modaliseringer som anmodninger eller direktiv, kan også spille en rolle i en tekst og således gi et inntrykk hos leseren av hvem som har ansvar for hva (Hyland, 2002). I likhet med modale verb, faller også dempere og ekstreme formuleringer inn under denne pilaren. Eksempelvis er «litt» og «kanskje» det som kan gjenkjennes som dempere. Mens det i en redegjørelse for ansvar, eksempelvis «alle idrettslag gjør det slik», kan «alle» som ekstremformulering bidra til å etablere en normalitet rundt ytringen og holdningen. Dempere vil her være med på dempe ytringer og holdninger, mens ekstreme formuleringer kan bidra til å underbygge og normalisere ytringer og holdninger (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 68).

Den tredje og siste pilaren er intertekstualitet. Intertekstualitet kan gi en indikasjon på hva som er med å forme en tekst gjennom å se hvilken type intertekstualitet som fremgår (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 75). I en retorisk diskursanalyse er tilnærmingen til begrepet intertekstualitet inspirert av Norman Fairclough og hans arbeid, men artikkelen til Arribas-Ayllon et al. (2011) forholder seg til en annen bruk av begrepet (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 70). I forbindelse med dette prosjektet er redegjørelser som legitimeres ved hjelp av intertekstualitet spesielt relevant. Eksempelvis hyperlenker eller ulike typer henvisninger til andre. Intertekstualitet kan fremgå som tydelige og eksplisitte former for intertekstualitet, til mer implisitte former. Tydelige former for intertekstualitet kan være direkte sitater eller henvisninger til andre, mens de mer implisitte formene kan være gjenkjennbare måter å formidle på i en gitt sjanger (Bazerman, 2003, s. 87).

2.2.3 Analytiske begreper

I en retorisk diskursanalyse er det flere begreper å støtte seg på (Arribas-Ayllon et al., 2011). Med bakgrunn i prosjektets avgrensing og artikkelen om retorisk diskursanalyse av Arribas-Ayllon et al. (2011), har jeg valgt å fokusere på følgende retoriske ressurser – kontrastering, generalisering, intertekstualitet, pronominal referanse og metafor.

Kontrastering kan være en viktig retorisk ressurs for å eksempelvis fremheve noe som mer relevant eller mer viktig enn noe annet (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 74). Kontraster av inkludering og mangfold kan derfor være ord som diskriminering, rasisme eller andre ord, så lenge de er en kontrast av dette prosjektets tematikk. Med andre ord kan målet være å få frem et poeng som kan relateres til det motsatte av inkludering. Eksempelvis kan en ytring som «vi jobber for å stoppe diskriminering»- rent analytisk sees på som en kontrastering idrettslaget kan benytte seg av som en retorisk ressurs. Det andre analytiske begrepet jeg ønsker å støtte meg på er generalisering. Generaliserende uttrykk er gjerne underforstått og nevnt, men ikke i en eksplisitt grad (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 71). Generalisering eller generaliserte former og uttrykk kan forklares ved at en setning eller ord ikke er i en klargjørende form, men mer generell. Eksempelvis kan «alle barn og unge» være en generalisering, da setningen på ingen måte ekskluderer noen, men den inneholder heller ikke eksplisitt spesifisering på hvem disse barna og unge er. «Alle» som ekstremformulering fremstår her derfor som generaliserende. Budskapet eller meningen i generaliserte uttrykk, blir derfor mindre synlig.

Artikkelen til Arribas-Ayllon et al. (2011) beskriver hvordan intertekstualitet i en tekst kan sees på som «...dialogical and polyvocal, containing many elements of other texts or 'voices' which can be used for accounting purposes. ” (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 69). Ved å undersøke hvilke andre tekster klubbhåndboka bygger på, kan jeg se hvilke stemmer (voices) idrettslagene bygger på for å legitimere sine redegjørelser for inkludering og mangfold (Arribas-Ayllon et al., 2011; Bazerman, 2003; Drew, 2006). Hall

et al. (2006) beskriver også hvordan profesjonelle i institusjonelle tekster, kan legitimere redegjørelser ved å peke til eksisterende regler og prosedyrer innenfor institusjonen (Hall et al., 2006, s. 17). Det vil si at det finnes mange måter å legitimere og underbygge egne handlinger og holdninger tekstuel. I dette prosjektet vil begrepet intertekstualitet operere på to nivåer, både som en pilar og som en beskrivelse av et retorisk trekk i klubbhåndbøkene (Arribas-Ayllon et al., 2011). I forbindelse med faglitteratur rundt eksplisitt intertekstualitet, beskriver Bazerman (2003) direkte og - indirekte sitat og henvisninger til andre personer eller organisasjoner, som den mest eksplisitte formen for intertekstualitet en kan undersøke i tekster (Bazerman, 2003, s. 88). Intertekstualitet som omhandler inkludering og mangfold kan altså framkomme ulikt i klubbhåndbøkene gjennom at teksten henviser til interne eller eksterne ved bruk av hyperlenker. Jeg vil derfor forholde meg til begrepet intertekstualitet (jf. Kap. 2.1.1 og 2.2.2) for å beskrive intertekstuelle funn gjennom analysen.

I forlengelsen av intertekstualitet som begrep, beskriver Arribas-Ayllon et al. (2011) også en annen form for intertekstualitet, kalt subjektposisjoner (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 75). Undersøkelse av subjektposisjoner handler om å se etter ulike pronomielle referanser. Ulike måter å bruke pronomielle referanser på, mener Arribas-Ayllon et al. (2011) kan knyttes til inkludering og ekskludering gjennom at funksjonen av dem kan bidra til å blant annet forsterke solidaritet mellom tekstens skrivere og leserne (Arribas-Ayllon et al. 2011 s. 75-76). Beskrivelser som omtaler idrettslaget som «oss» og ikke-medlemmer som «dem» eller «de» kan være former for pronomielle referanser som kan fremstå eller virke ekskluderende ved at det kan konstruere et bilde av at noen er på utsiden. Konstruksjonen av grupper som skaper et bilde av at noen har tilhørighet og andre ikke, er noe også Dowling (2019) belyser i sin studie. I forbindelse med rapporten NIF (2023a) kan posisjoneringen idrettslagene gjør gjennom språket i klubbhåndbøkene derfor være interessant. Pronominelle referanser kan således være en retorisk ressurs som resulterer i at idrettslaget fremstår som inkluderende eller ekskluderende. Ifølge Crismore (2004) er skriverens valg av pronomen i 1.- eller 2.person en indikasjon på skriverens bevissthet i skriveprosessen. Valget skriveren tar, påvirker forholdet mellom skriveren og leseren retorisk sett. Crismore (2004) henviser til Cook (1992) som beskriver hvordan 2.persons pronomen kan fungere som en involverende strategi ved at bruken av 2.person adresseres direkte til leseren, enten det er en spesifikk leser eller en gruppe lesere av teksten (Cook, 1992, s. 157, referert til i Crismore, 2004, s. 311). Pronominelle referanser kan derfor tenkes å være utslagsgivende for hvordan de ulike idrettslagene fremstår utad.

En annen retorisk ressurs er metaforer. Metaforer kan bidra til å skape et narrativ, eller å billedliggjøre teksten for leseren (Marchall, 2008, referert til i Gibbon, 2012, s. 204; Lakoff & Johnson, 1980). Ifølge Arribas-Ayllon et al. (2011) kan også metaforer fungere som kulturelle rammer: "... thus cultural frames that provide systematicity and coherence to cultural values" (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 74). Det vil si at metaforer gjerne har historiske og kulturelle røtter som gjør at metaforer er i stand til å gi ulike konnotasjoner ut ifra leserens erfaringer, kjennskap til språket og assosiasjoner til metaforen. Metaforer har derfor den egenskap at de kan tilby ulike typer narrativer i ulike kontekster og for ulike lesere. Eksempelvis kan den kulturelle gjenkjennelige verdien i dugnadsmetaforen omtalt i doktorgradsavhandlingen til Hanne Rustad (2022)

fremstå som ekskluderende for fremmedspråklige eller for de som ikke har denne kulturelle kjennskapen til «dugnadsarbeid» i norsk kontekst (Rustad, 2022).

3 Materiale og metode

I dette kapittelet vil jeg først presentere datamaterialet i prosjektet, nemlig klubbhåndboka. I forbindelse med presentasjon av datamaterialet, vil jeg blant annet beskrive hva slags dokument klubbhåndboka er og hvilken informasjon veilederen til NIF gir om dens skrivere og lesere. En grundig presentasjon av datamaterialet er i tråd med et interaksjonistisk og konstruktivistisk perspektiv på dokumentanalyse (Järvinen & Mik-Meyer, 2005). Et annet grunnlag for å presentere en detaljert oversikt over innholdet i datamaterialet, er fordi idrettskonteksten ikke er en kjent empirisk bakgrunn innenfor anvendt språkvitenskap (Caldwell et al., 2016). Utover i kapittelet vil jeg også beskrive utvalgsriterier for de valgte klubbhåndbøkene. Fordi jeg selv har vært personlig involvert som frivillig i idrettslag gjennom flere år, beskriver jeg også min forskerposisjon og etiske betraktninger vedrørende prosjektet. Avslutningsvis i kapittelet vil jeg redegjøre for prosessen og valg jeg har tatt underveis i prosjektets analyse.

3.1 Klubbhåndboka formål

Teksten som jeg undersøker er klubbhåndboka, som ifølge mine bekjenskaper i NIF har eksistert siden 2011. Klubbhåndboka er et dokument som idrettslagene frivillig kan ta i bruk ut ifra sine egne behov og ønsker. Eksakt hvor mange idrettslag som har tatt den i bruk, finnes det ikke tall på per i dag. Klubbhåndboka er med bakgrunn i at det eksisterer en veileder og egen nettside rundt bruken av den (NIF, 2022b) likevel en av flere dokumenter som konstituerer organisasjonen. For å forstå hvilken tekst klubbhåndbøkene er, vil jeg derfor presentere formålet med klubbhåndboka som dokument og forklare hvordan den fremstår rent sjangermessig som en brukstekst (Vatn, 2007). Formålet er hentet fra veilederen til klubbhåndboka fra NIF:

En klubbhåndbok skal svare på de viktigste spørsmålene om idrettslaget og gjøre det enkelt å finne ut hva som gjelder internt. Klubbhåndboka vil dermed bidra til kontinuitet i det som bestemmes og gjøres i idrettslaget. (NIF, 2022b, s. 1)

Som en del av den daglige driften i et idrettslag, eksisterer det mange dokumenter på bakgrunn av å skulle lette administrative arbeidsoppgaver, rapportering og informasjonsgivning. Som formålet til klubbhåndboka over beskriver, er klubbhåndboka et dokument som idrettslaget kan benytte seg av i sin daglige drift. Den kan altså ha flere funksjoner og flere lesere. Veilederen til klubbhåndboka fra NIF er tilgjengelig for alle idrettslag hvor gjennomføringen med å kontekstualisere innholdet er ment å gjøres av hvert enkelt idrettslag. Utfyllingen av klubbhåndboka og endringer på innhold fra veilederen som velges er derfor individuelt. Det betyr at noen av klubbhåndbøkene kan være skrevet av en enkeltperson, andre kan være skrevet av flere. Noe som vil si at det kan ha vært en kompleks kommunikativ samhandling for å fylle ut og svare på punktene fra veilederen til NIF. Dette gir en peker til forståelsen av intertekstualitet og rekontekstualisering, noe jeg kommer tilbake til i drøftingskapittelet.

Som brukstekst kan klubbhåndboka være et resultat av en kollektiv, sosial handling, hvor den har som mål å være andre-orientert (Linell, 2001). Det at klubbhåndboka er andre-orientert vil si at den inngår i en sosial samhandling ved å ha en funksjon internt for medlemmene i idrettslaget når det gjelder innholdet og meningsproduksjonen i den (Linell, 2001). At klubbhåndboka skal rette seg mot ulike lesere står også i NIFs veileder for klubbhåndboka: «Innholdet i veilederen dekker områder som de fleste klubber har nytte av å presisere, dokumentere og samle på et sted som er lett å finne» og «... De fleste søker kun den informasjonen som de har behov for, og ikke alt annet. Derfor er deler av innholdet laget direkte til viktige målgrupper i klubben.» (NIF, 2022b, s. 1). Leseren har altså et tenkt behov av å kunne orientere seg frem til den delen i klubbhåndboka som er relevant for leserens rolle i idrettslaget. Tekstbruk og dokumenter som klubbhåndboka har en tendens til å bli ansett som adskilt fra snakket interaksjon. Drew (2009) argumenterer derimot for at dokumenter slik som klubbhåndboka, har et potensial til å gjøre seg gjeldende i språklige samhandlinger, eksempelvis gjennom å påvirke interaksjonen hos leserne i ettertid (Drew, 2006, s. 64).

3.1.1 Klubbhåndbokas innhold

De ni klubbhåndbøkene jeg har valgt å analysere inneholder mellom 16 og 58 sider. De fleste inneholder rundt 20-30 sider. Samtlige klubbhåndbøker har innholdsfortegnelse, og åtte av ni klubbhåndbøker har sidetall. Hver klubbhåndbok har logo og navn på idrettslaget som førsteside. Som støtte til analysekapitlet anser jeg det som nødvendig med en oversikt over innholdet i klubbhåndbøkene. Siden veilederen til klubbhåndboka fra NIF gir en pekepinn på innhold i de ulike kapitlene, vil jeg nå presentere dette (NIF, 2022b).

I forkant av kapitlene informeres det om idrettslagenes kontaktinformasjon. Videre i kapittel 1 er idrettslagets historie beskrevet, gjerne med et historisk blikk. Påfølgende gis det rom for å beskrive egne verdier, visjon, virksomhetside, og hovedmål. I kapittel 2 omtales praktisk informasjon rundt organiseringen av idrettslaget. Spesielt idrettslagets organisasjonsplan, informasjon om årsmøte, styret, utvalg/komite, ansatte og til sist klubbens lov. Kapittel 3 gir informasjon om medlemskap ved å beskrive medlemskapskontingent og andre avgifter som er relevante for idrettslaget. Kapittel 4 belyser klubbens aktivitetstilbud. Her blir det informert om idrettens juristikk rundt barne- og ungdomsidrett, terminliste, arrangementer og reise i regi av idrettslaget. Kapittel 5 går over til det som omhandler utøvere, foreldre/foresatt, trenere, lagledere og dommere. Her fremgår det beskrivelser av roller og verv hvor det påfølgende delegeres ansvar og informasjon til medlemmer og andre tilknyttet idrettslaget. Kapittel 6 er en stor del av klubbhåndboka. Det som kommer frem her av informasjon er årshjul, kurs og utdanning, medlemshåndtering, dugnadsarbeid, politiattester, informasjon om antidoping, kommunikasjon, arbeidsgiveransvar, sikkerhetsarbeid (HMS), økonomi, forsikringer, anlegg og utstyr, utmerkelse/æresbevisninger og til sist retningslinjer i idrettslaget. Etter siste kapittel er det et vedlegg som inneholder maler og retningslinjer idrettslaget/klubben bør ha/skal forholde seg til (NIF, 2022b). Noen av klubbhåndbøkene har videre fra kapittel 6 lagt inn egne kapitler. Dette gjelder for de klubbhåndbøkene som har et innhold på mer enn 30 sider.

3.1.2 Utvalgskriterier

Datamaterialet er hentet fra nettsidene til ulike idrettslag i Norge. Utvalget består av ni klubbhåndbøker som er anonymisert. Felles for utvalg av klubbhåndbøkene er at de ikke er mer enn fem år gamle. Dette kriteriet har jeg lagt med bakgrunn i klubbhåndbokas formål, som sier at den skal føre til kontinuitet i arbeidet med idrettslaget (jf. Kap. 3.1). I tillegg ønsket jeg å se på klubbhåndbøker tilknyttet fleridrettslag, og ikke utvalgte grupper tilhørende idrettslaget eller sær-idrettslag. Fleridrettslag betyr som tidligere nevnt at idrettslagene tilbyr mer enn én idrett (jf. Kap. 1.1). Min opprinnelige plan var å velge klubbhåndbøker som tilhørte enkelte bydeler hvor det fantes en høy andel barn og unge med flerspråklig bakgrunn. Denne planen ble valgt bort på bakgrunn av en ønsket selvstendighet og mindre personlig kjennskap til idrettslagene som eier de utvalgte klubbhåndbøkene. Informasjon fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) var heller ikke tilstrekkelig for å vise et godt bilde over hvilke bydeler med tilhørende idrettslag som kunne vært relevant å hente datamateriale fra. Gjennom endring for utvalgskriteriene har jeg derfor forsøkt å plukke ut klubbhåndbøker fra idrettslag jevnt over i landet. Det vil si at klubbhåndbøkene er plukket ut fra idrettslag tilhørende fylker fra sør til nord i Norge. I tillegg har jeg vektlagt hvor tilgjengelig klubbhåndbøkene har vært på internett. Det betyr at jeg har vurdert utvalget ut ifra hvor enkelt det er å søke opp klubbhåndbok og idrettslag og komme til de aktuelle klubbhåndbøkene uten videre søk inn i hver enkelt idrettslags hjemmeside. Dette har noe å si for bruken og tilgjengelighet for eventuelle lesere av klubbhåndboka.

3.2 Forskerposisjon

For å sikre at dette prosjektets funn og datamaterialet ikke betraktes som en sannhet, betyr det at en god representasjon av teksten er nødvendig i forkant av analysen (jf. Kap. 3.1.1) (Mik-Meyer, 2005, s. 211). En grundig presentasjon av teksten sikrer en åpen prosess og refleksivitet hvor jeg videre utover i kapittelet 3 skal beskrive prosessen frem til funnene i analysen (Fairclough, 2003). Innenfor et dialogisk perspektiv på språk og kommunikasjon er ingen forskning uavhengig av forskeren (Linell, 2001). Av hensyn til idrett som empirisk kontekst og med bakgrunn i min kjennskap til idrett, har jeg derfor gjort et forsøk på å være mest mulig refleksiv hva gjelder mine valg og prosesser underveis i dette prosjektet. Skilbrei (2019) påpeker ikke bare forskerens presentasjon av teksten, men også forskerens egen kjennskap til teksten som skal studeres, hva formålet til teksten er og hvordan den har oppstått (Skilbrei, 2019, s.164). Herunder min personlige kjennskap til arbeid med inkludering og mangfold i norsk idrett som ansatt i et av Norges særforbund og frivillig i lokal idrettsklubb. Denne kjennskapen vil være med å påvirke analysen og utvalg av funn (Sarangi, 2005). For å presentere hvordan idrettslaget er organisert under NIF, har jeg i tillegg henvendt meg til ulike kontaktpersoner sentralt i NIF. Slik har jeg underveis i skriveprosessen fått hjelp og støtte på å beskrive oppbyggingen av organisasjonen på en riktig måte.

Med bakgrunn i at jeg har vært frivillig i idrettslag og jobber i en av NIFs særforbund, er min forskerposisjon og hvordan jeg forholder meg til hele forskningsprosessen særdeles viktig for resultatets validitet og reliabilitet (Sarangi, 2005; Skilbrei, 2019). Med andre

ord betyr min forskerposisjon noe for prosjektets sluttresultat, kvalitet og overførbarhet. Jeg har personlig erfaring med inkluderingsprosjekter der integrering, inkludering og mangfold har vært i høyt fokus. Dette gir meg et *innenfraperspektiv* (Skilbrei, 2019) gjennom at jeg har forkunnskaper om eventuelle utfordringer som kan oppstå i en slik prosess og i selve gjennomføringen av aktiviteter knyttet til inkludering og mangfold i idrett. Det jeg derimot ikke har like mye kunnskap om, er hvordan idretten kan tilrettelegge for bedre språk og kommunikasjon inn mot inkludering og mangfold. Gjennom mitt arbeid i klubb og som klubbveileder for eget særforbund, har jeg følgelig vært med å overvåke prosesser hvor klubbhåndboka er relevant. Likevel har jeg ingen personlig erfaring med hvordan denne skrives, hverken i egen klubb eller andres. Manglende erfaring med å utforme en klubbhåndbok ser jeg som en fordel inn mot analysen. Blant annet fordi jeg kan holde en viss avstand til hvordan klubbhåndboka blir produsert og heller fokusere på innhold. Dette vil si at jeg både har et *innenfraperspektiv* når det gjelder inkludering og mangfold i idretten, men også et *utenfraperspektiv* på selve datamaterialet (Aiello & Nero, 2019; Skilbrei, 2019). Selv om produksjonen av klubbhåndboka i hvert enkelt idrettslag ikke er uløselig fra resultatet (Måseide, 2014), er mitt hovedfokus resultatet og innholdet i klubbhåndboka.

3.3 Etiske betraktninger

Fordi klubbhåndbøkene ligger tilgjengelig på internett, har det ikke vært nødvendig å kontakte Norsk senter for forskningsdata (NSD) for dette prosjektet. I tillegg har jeg valgt å anonymisere klubbhåndbøkene selv om prosjektet ikke krever det. Dette har jeg valgt å gjøre med bakgrunn i min kjennskap til flere av idrettslagene og av hensyn til å være mest mulig refleksiv ovenfor de som er eiere av klubbhåndbøkene med bakgrunn i studiens hensikt (Skilbrei, 2019). Valgene jeg har tatt knytter seg til hvordan en forsker innen anvendt språkvitenskap skal forholde seg til «researcher-researched relations» (Sarangi, 2005, s. 372) på en forskningsetisk, transparent og refleksiv måte (Roberts, 2003). Det er ikke i min hensikt å peke på hvem av idrettslagene som nevner hva, snarere hva som framkommer og aktualiseres i klubbhåndbøkene knyttet til idealer om inkludering og mangfold. Av samme hensyn velger jeg derfor heller ikke å plassere de ulike klubbhåndbøkene inn i en detaljert tabell for oversikt, da en slik oversikt kan gjøre dem lett gjenkjennelig for leserne av dette prosjektet. I tillegg har jeg valgt å informere idrettslagene som eier klubbhåndbøkene om prosjektet. Tilbakemeldingene jeg har fått fra idrettslagene er utelukkende positive hvor flere har uttrykt et ønske om å lese det ferdige prosjektet. Dette kan igjen føre til flere diskusjoner rundt temaet internt i idrettslagene, hvorpå prosjektet kan være et lite bidrag for ikke å «løse et problem», men for å løfte opp noen tendenser eller trekk rundt hvordan inkludering og mangfold blir redegjort for i klubbhåndbøkene.

3.4 Fremgangsmåte i analysen

I planleggingsfasen hvor jeg undersøkte tekster som datagrunnlaget til studien, erfarte jeg et behov for å ikke lese for mye i klubbhåndbøkene. I stedet valgte jeg å legge de fra meg frem til jeg satte i gang analysearbeidet og skrivning i januar 2023. Dette i frykt for å la meg påvirke for mye av klubbhåndbøkene innhold med bakgrunn i mitt innenfraperspektiv (Aiello & Nero, 2019; Skilbrei, 2019). Denne avstanden til datamaterialet ble for meg viktig for å ikke skape et feilaktig inntrykk på hva klubbhåndbøkene inneholdt og potensielle funn. Inkludering og mangfold er ikke et eget overordnet punkt i veilederen fra NIF (NIF, 2022b). På bakgrunn av det og fordi jeg ikke fant eksplisitte uttrykk for inkludering ved første gjennomlesing av datamaterialet, måtte jeg deretter begynne å se etter mer implisitte uttrykk for inkludering. I denne fasen av arbeidet har derfor studien til Tamtik og Guenter (2019) vært til hjelp, fordi analysedelen i studien presenterer utdrag og tabeller over hvordan implisitte former av inkludering og mangfold kan fremkomme i tekst. For å hjelpe meg i analyseprosessen har jeg derfor hentet inspirasjon fra Tamtik og Guenter (2019), og samtidig lett etter spor av inkludering og mangfold gjennom å undersøke hva som fremkommer av ord og uttrykk på et moralsk forpliktende nivå (jf. Kap. 2.2.1). Dette er i tråd med hvordan Arribas-Ayllon et al. (2011) beskriver ofte skjær i argumentasjon og forklaringer knyttet til holdninger og handlinger på et sosialt nivå. Innledningsvis i analysearbeidet valgte jeg derfor å støtte meg på de analytiske begrepene kontrastering, generalisering, intertekstualitet, pronominal referanse og metafor fra artikkelen til Arribas-Ayllon et al. (2011). Som nevnt i kapittel 4.1, vil det si at jeg har undersøkt klubbhåndbøkene med disse begrepene til grunn for å hjelpe meg å kode frem hva som kan være uttrykk for inkludering og mangfold.

De retoriske ressursene presentert i kapittel 2.2.3 har således hjulpet meg å kartlegge, samt å få et godt overblikk over datamaterialet som til å begynne med var på rundt 300 sider. I tillegg betyr denne fremgangsmåten at jeg har vekslet mellom en induktiv og deduktiv tilnærming i analyseprosessen, som spinner ut fra det kunnskapsærend formulert i forskningsspørsmålene. Denne prosessen kalles ifølge Skilbrei (2021) for en abduktiv forskningsprosess, der jeg har vekslet mellom teori og empiri for å få fremdrift i prosjektet (Skilbrei, 2021, s. 55). I analysen gjorde jeg først en sammenligning av de valgte klubbhåndbøkene sett i lys av veilederen til NIF. Deretter kodet jeg materialet for så å følge analysere større og mindre tekstenheter av klubbhåndbøkene i dybden. Dybdelesingen av tekstenhetene bidro deretter til at jeg fikk innsikt i hva som kan være et uttrykk for inkludering og mangfold. Eksempler på koder jeg har benyttet meg av sett i lys av de analytiske begrepene fra Arribas-Ayllon et al. (2011) er; «diskriminering» og «rasisme», som en del av det analytiske begrepet kontrastering. Koder som inneholder ordet «alle» («alle barn og unge», «alle barn», «alle medlemmer»), som kan knyttes til det analytiske begrepet generalisering og pronominal referanse. Andre pronominal referanser som har vært brukt i kodingen er «vi», «du» og idrettslagets egennavn. Når det gjelder intertekstualitet har det i større grad vært enklere å finne frem til i datamaterialet, der eksempelvis hyperlenker blir markert med blå skrift. Utenom hyperlenkene har jeg lett etter paragrafer eller omtale av eksempelvis særforbund og den sentrale delen av NIF.

Gjennom den systematiske kodingen og med hjelp fra de valgte analytiske begrepene, ble jeg oppmerksom på fire gjentakende temaer som gjorde seg gjeldende på tvers av datamaterialet. Disse temaene er henholdsvis idrettslagets økonomi, idrettslagets verdisyn, idrettslagets aktivitetstilbud og ansvar knyttet til ulike roller/verv. Videre ble arbeide med å se dette i lys av forskningsspørsmålet viktig, deriblant for å utelukke eventuelle redegjørelser som ikke berører det kunnskapsærend prosjektet har. Uttrykk for inkludering og mangfold kan derfor kobles til tre av disse temaene i åtte av ni klubbhåndbøker jeg har analysert. Det jeg til sist i kodingsprosessen sto igjen med var uttrykk for holdninger knyttet til inkludering og mangfold i idrettslagets *verdier*, inkludering og mangfold gjennom *aktivitetstilbud* og ansvar for inkludering og mangfold tilhørende ulike *roller og verv*. Dimensjoner ved inkludering og mangfold er altså mer eller mindre eksplisitt uttrykt i punktene som omhandler idrettslagets verdier, idrettslagets aktivitetstilbud og i den delen av klubbhåndboka som delegerer ansvar tilknyttet ulike roller og verv. Temaet som omhandler økonomi i klubbhåndbøkene, er valgt bort på bakgrunn av manglende funn av uttrykk som kan knyttes til inkludering og mangfold. Denne prosessen resulterte i at datagrunnlaget ble forkortet fra rundt 300 sider til rundt 48 sider.

Resultatet av den systematiske kodingen og påfølgende analyse av redegjørelsene knyttet til de tre temaene i klubbhåndbøkene, er funn av én gjennomgående overordnet tematisk kategori på tvers av datamaterialet, nemlig *ansvar* knyttet til inkludering og mangfold. Ansvar er en tenkt tematisk kategori gjenkjennelig gjennom en retorisk diskursanalyse (Arribas-Ayllon et al., 2011; Halvorsen & Hammerstad, 2021; Scott & Lyman, 1968). Med tanke på oppgavens formål og lite funn av eksplisitte uttrykk for inkludering og mangfold gjennom analysen, har jeg valgt å skille utdragene fra analysen i to kapitler. I den påfølgende analysen har jeg derfor undersøkt klubbhåndbøkene i lys av hva som kan være et uttrykk eller forstås som en redegjørelse for idrettslagets arbeid med inkludering og mangfold i henhold til hva NIF sentralt og regjeringen har definert begrepene som (jf. Kap. 1) (NIF, 2022a, 2023a, 2023d; Regjeringen, 2021, 2023).

4 Analyse

I dette kapittelet skal jeg analysere hvordan begrepene inkludering og mangfold fremkommer i klubbhåndbøkene. Forskningsspørsmålene jeg har stilt er:

- 1) Hvilke verdier og aktiviteter beskrives i klubbhåndbøkene, og hvordan kan de knyttes til målet om inkludering?
- 2) Hvordan kommer idealene om mangfold til uttrykk i klubbhåndbøkene?

Videre i de tre kommende avsnittene, skilles det mellom eksplisitte og implisitte uttrykk for inkludering og mangfold, hvor jeg i kapittel 4.1 viser utdrag som jeg anser som eksplisitte uttrykk for inkludering. Her vil jeg peke på hvordan det i klubbhåndbøkene redegjøres for inkludering. I kapittel 4.2 skal jeg beskrive hvordan aktiviteter som kan knyttes til inkludering er redegjort for. Til sist i kapittel 4.3 belyser jeg hvordan ansvar for inkludering og mangfold redegjøres for i ulike roller og verv som beskrives i klubbhåndbøkene. Redegjørelsene jeg trekker frem er ikke bare deskriptive, men gir også noen føringer på hvem som har ansvar for inkludering og mangfold i de ulike idrettslagene. Jeg vil i analysedelen presentere utdrag og eksemplifisere noen gjennomgående trekk på tvers av klubbhåndbøkene, men også peke på noen aspekter som fremgår i noen av dem. For å presentere utdragene i riktig sammenheng vil jeg i analysedelen henvise til kapittel i klubbhåndboka (jf. kap. 3.1.1). Henvisningen til de ulike kapitlene gir en pekepinn på hva hvert enkelt kapittel omhandler. Når det gjelder begrepene inkludering og mangfold, vil jeg noen steder skille inkludering fra mangfold. Likevel ser jeg begrepene som relatert til hverandre (jf. Kap. 1).

4.1 Inkludering og mangfold i idrettslagets verdier

Inkludering som begrep blir nevnt i sju av ni klubbhåndbøker, hvorpå mangfold blir nevnt i 1 av 9 klubbhåndbøker. Dette er et henholdsvis lavt tall, som i og for seg kan uttrykke et manglende behov eller ønske om å omtale inkludering og mangfold på en eksplisitt måte. Det som derfor har vært interessant å undersøke, er om inkludering og mangfold er erstattet med andre ord og begreper. Dette kan ha noe å si for vektlegging av begrepene, som igjen kan signalisere hvor viktig dette anses å være i idrettslagenes verdigrunnlag. Her har de analytiske begrepene fra Arribas-Ayllon et al. (2011) vært til hjelp (jf. Kap. 3.4).

De mer eksplisitte formene for inkludering forekommer hovedsakelig i kapittel 1 i klubbhåndbøkene som omhandler visjoner, verdisyn og hovedmål for idrettslaget. Med bakgrunn i at dette er en observasjon på tvers av datamaterialet, vil jeg i dette kapittelet vise til tre utdrag hvor *inkluderende* som begrep uttrykkes. Under eksemplifiserer jeg et av disse utdragene fra datamaterialet hvor inkludering er benyttet som et begrep for å underbygge og redegjøre for hva som menes med idrettslagets

verdiord samhold. Den foranledende teksten i dette utdraget er hentet fra IL9 sin klubbhåndbok i kapittel 1, hvor idrettslaget beskriver egne verdier. Bakgrunnen for at dette utdraget er interessant er fordi begrepet inkludering ofte fremgår som et sidestilt eller underbyggende begrep av inkludering eller en underbygning i en redegjørelse i forbindelse med idrettslagenes verdier. Av til sammen tre verdier er *samhold* en av verdiene som blir redegjort for.

Utdrag 1: fra klubbhåndbok IL9, min utheving.

I begrepet samhold legger vi tilhørighet, trygghet, fellesskap, samspill, **inkludering**, samarbeid, omsorg og gjestfrihet. Et godt samhold vises gjennom å **stå sammen** som lag og klubb både på hjemme- og bortebane, i medgang og motgang. Det samholdet ønsker vi å vise i alt som foregår i vår klubb – både mellom medhjelpere, spillere, lagledere, trenere og andre. **Vi står sammen** om våre aktiviteter og arrangementer, og **ingen alene er større enn klubben**.

I utdraget over innledes beskrivelsen av begrepet samhold med flere begreper, hvor begrepene «tilhørighet, trygghet, fellesskap, samspill, inkludering, samarbeid, omsorg og gjestfrihet» kan knyttes til det som kan forstås som forventninger i et samfunnsperspektiv for å oppnå samhold som verdi. «Inkludering» er derfor et av flere aspekt idrettslaget fremhever som viktig for å kunne skape godt samhold. Redegjørelsen kan knyttes til hva NIF sier om inkludering: «Idretten skal strekke seg mot å tilpasse seg alle og gi et tilfredsstillende idrettstilbud hvor ingen opplever å bli ekskludert.» (NIF, 2022a). De underbyggende begrepene for samhold som idrettslaget redegjør for, deriblant inkludering, kan tolkes som en redegjørelse for hva idrettslaget anser som viktig for å oppnå et godt samhold hos sine medlemmer. Den videre redegjørelsen viser en gjentakende bruk av metaforer. Gjennom bruk av den retoriske ressursen metafor i uttrykkene «samhold», «stå sammen», «medgang og motgang» og «ingen alene er større enn klubben», kan leserne av klubbhåndboka ansvarliggjøres ved at det samarbeidet som vises til i metaforene billedliggjøres (Marchall, 2008, referert til i Gibbon, 2012, s. 204). Metaforene tolker jeg som et direktiv for å konstruere et bilde av felles ansvar mellom idrettslaget og leserne (Hyland, 2002). Videre benyttes også den retoriske ressursen kontrastering for å fremheve «hjemme- og bortebane, i medgang og motgang». Dette kan være et tegn på at ansvarliggjøringen av leserne vekter også utenfor idrettskonteksten og at det er like viktig å stå sammen også utenfor idrettslaget. Således kan idrettslaget fremheve en likevekt på ansvaret, der ingen av kontrastene i dette tilfellet virker å komme i forgrunn eller i bakgrunn (Evensen, 2004) for hva som sees på som mest viktig for å bevare ansiktet til idrettslaget både i og utenfor den idrettslige konteksten (Arribas-Ayllon et al., 2011). Redegjørelsen for samhold med inkludering som et underbyggende begrep, kan via den moralske undertonen i de retoriske ressursene brukt i teksten (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 57) fungere til å distribuere ansvar for inkludering og mangfold til alle som er tilknyttet idrettslaget. Da spesifisert mot deltakerne i siste setning – «medhjelpere, spillere, lagledere, trenere og andre».

Redegjørelser kan også uttrykkes mer eksplisitt gjennom modalisering av språket (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 67). Eksempelvis gjennom uttrykksformer som «dette mener vi», eller «dette betyr for oss at». Det påfølgende utdraget er et eksempel på et slikt funn, hvorpå idrettslaget under kapittel 1 redegjør for sine verdier. I motsetning til

utdrag 1, viser utdrag 2 en mer konkret redegjørelse for hva som ligger i idrettslagets verdiord inkluderende. Det som er ønskelig å vise i kontrast til utdrag 1 er hvordan redegjørelsen i utdrag 2 er ulik, blant annet i uttrykksmåten og redegjørelsens oppbygging.

Utdrag 2: fra klubbhåndbok IL6, min utheving.

IL6 har valgt «INKLUDERENDE», «TRYGG» og «NYTENKENDE» som overordnede verdier som skal prege **miljø** og **adferd** i klubben.

Disse verdier bærer i seg et **krav til lojalitet** overfor våre mål, konsekvenser, beslutninger og lover og regler.

Med inkluderende menes:

- **Åpen** for **alle**
- **Alle** betyr noe for laget
- **Ingen** skal føle at de ikke er med på **lik linje**
- **Lytte til** – **alle** skal bli hørt
- Vise respekt

I utdrag 2 starter redegjørelsen for inkluderende allerede i første setning. Første setning med idrettslagets egennavn og uttrykket «har valgt», gjør et arbeid med å forankre de påfølgende verdiene, «inkluderende, trygg og nytenkende». Verdiene signaliserer hva som er et visst ønsket miljø og adferd fra idrettslagets side. I andre setning, knyttes disse verdiene opp til ansvarliggjøring, der jeg tolker det som at verdiene stiller visse krav til at noen (ukjent hvem) skal være lojale til disse verdiene. Den andre setningen kan derfor leses som at medlemmer av idrettslaget må innrette seg etter og akseptere verdiene i den idrettslige konteksten. Videre kommer den retoriske ressursen pronominell referanse til uttrykk i utdrag 2 (Arribas-Ayllon et al., 2011). Uttrykket «krav til lojalitet overfor våre mål ...» er i utdrag 2 en pronominell referanse som understreker «våre». «Våre» kan være en peker til alle som har en relasjon til klubben og som derfor må etterfølge sine forpliktelser til å etterleve de nevnte verdiene. Pronominalreferansen kan imidlertid også tolkes som et direktiv fra idrettslagets ledelse om at kravet skal følges. Dette gjøres gjennom å vise at det ilegges et «krav om lojalitet» ovenfor idrettslaget før beskrivelsen av verdiene. Potensielt kan dette bidra til å forsterke budskapet om at alle medlemmer og andre tilknyttet idrettslaget er ansvarlig. Den pronominelle referansen kan således være en peker for at alle har et ansvar for å motvirke negative holdninger og handlinger i forbindelse med sitt eget virke i idrettslaget.

Fra tredje setning i utdrag 2, redegjør idrettslaget for hva de legger i verdiordet «inkluderende». Dette gjøres punktvis som vist i utdraget, hvor redegjørelsen starter med «menes». «Menes» kan signalisere at idrettslaget fremstår sikre i sin sak i hva som for de vektlegges i forbindelse med begrepet inkluderende. Påfølgende punkter nevner mengdeordet «alle» 3 ganger i «Åpen for alle», «Alle betyr noe for laget» og «Lytte til – alle skal bli hørt». Mengdeordet «alle», kan i denne sammenhengen tolkes som den retoriske ressursen ekstremformulering, noe jeg skal beskrive nærmere i utdrag 3 (Arribas-Ayllon et al., 2011). Setningen «alle betyr noe for laget», kan også fremstå som en generaliserende uttrykksform fordi den ikke uttrykker spesifikke dimensjoner ved mangfoldsbegrepet (NIF, 2022a, 2023a, 2023d; Regjeringen, 2021, 2023). Formuleringen kan likevel bidra til å gi et signal til leserne av klubbhåndboka om at ingen er uten betydning.

I neste utdrag ønsker jeg å fremheve hvordan mengdeordet «alle» brukes i noen av klubbhåndbøkene under idrettslagenes hovedmål. Hovedmålene til idrettslagene presenteres som oftest i kapittel 1 av klubbhåndbøkene, gjerne i forbindelse med idrettslagenes verdier. I utdrag 3 har jeg kun valgt å ta med de tre første punktene (av totalt 11) som idrettslaget mener skal til for å oppnå hovedmålet.

Utdrag 3: fra klubbhåndbok IL7, min utheving:

Hovedmål

IL7 mener at vektlegging av breddeidretten er den beste strategien for å få frem eliteidrettsutøvere i laget. IL7 ønsker å bidra til at utøvere skal kunne ta steget videre fra barne- og ungdomsidrett til senioridrett.

For å oppnå dette, skal IL7:

- Drive moderne og rasjonelt.
- Være en synlig klubb som er kjent for godt samarbeid og god oppførsel.
- **Gi tilbud til alle barn og unge der vi har grupper**

Det interessante med utdrag 3, er at det viser en uttryksmåte som er gjenkjennbar i flere av klubbhåndbøkene. Idrettslaget signaliserer altså et ønske om å ville «gi et tilbud til alle barn og unge» der de har grupper. Dette tolker jeg som at idrettslaget mener å inkludere alle barn og unge i de idrettene som tilbys. Sett i sammenheng med utdrag 2, kan mengdeordet «alle» være en retorisk ressurs som kan virke generaliserende med bakgrunn i at den ikke påpeker spesifikke personer eller grupper (jf. Kap. 2.2.3). Samtidig kan ordet alle være med å skape et bilde av samhold på lik linje med utdrag 1. Det vil si at i motsetning til utdrag 1, benytter idrettslagene i utdrag 2 og 3 seg av en mer generalisert form for pronominelle referanser, uthevet som mengdeordet «alle». Ytringen «Åpen for alle» og «Gi tilbud til alle barn og unge der vi har grupper», behøver ikke å bety at idrettslagene har ressurser eller kapasitet til å ta imot alle som ønsker å bli medlemmer. Derfor kan slike uttrykk fortolkes som ekstremformuleringer (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 68) . Likevel kan uttrykkene fungere som en redegjørelse for at det er et ønske å strekke seg etter og at terskelen derfor skal være lav for å kunne bli medlem av idrettslaget.

4.2 Inkludering og mangfold i idrettslagets aktivitetstilbud

Det andre temaet jeg gjennom analysen har funnet er inkludering og mangfold gjennom aktivitetstilbud. For å presisere hva som tilhører denne kategorien, har jeg i analysen forsøkt å finne frem til både spesifikke inkluderingstiltak (jf. Kap. 1) i tillegg til andre aktiviteter som kan knyttes til en redegjørelse for inkludering og mangfold, både eksplisitt og implisitt. Utdrag 4 er et eksempel hvor det ikke uttrykkes noe spesifikt om inkludering, men om rekruttering. Fordi rekruttering er viktig med bakgrunn i medlemsmasse og økonomi (jf. kap. 1.1), anser jeg derfor rekruttering som et viktig aspekt vedrørende inkludering og mangfold. Også fordi rekruttering kan være en inngang til å inkludere, så langt ikke det fremgår informasjon som sier noe annet. Utdrag 4 tilhører kapittel 12 i klubbhåndboka, noe som referert tilbake til kapittel 3.1.1 – betyr at klubbhåndboka er lengre enn 30 sider. Kapittel 12 for utdrag 4 omhandler arrangement, og er det siste kapitlet i den aktuelle klubbhåndboka.

Utdrag 4: fra klubbhåndbok IL5, min utheving:

IL5 skal gjennom å arrangere fotballskoler, **være med på å skape engasjement, tilhørighet og rekruttering** til våre lag.

Idrettslaget ønsker å skape engasjement, tilhørighet og rekruttering til lagene sine gjennom å avholde fotballskoler. Idrettslaget åpner med den retoriske ressursen pronominell referanse hvor de bruker egennavn (anonymisert til IL5) (Arribas-Ayllon et al., 2011). Videre redegjør idrettslaget at de «skal gjennom å arrangere fotballskoler, være med på å ...», noe jeg tolker som en ansvarliggjøring av idrettslaget selv for at de skal kunne «skape engasjement, tilhørighet og rekruttering» til sine lag. Uttrykksmåten «skal» kan tolkes som et direktiv, og gjør at jeg som leser får inntrykk at dette er viktig for idrettslaget (Hyland, 2002). Utdrag 4 kan derfor signalisere at fotballskoler er en del av de aktivitetene som skal opprettholdes og gi en kontinuitet hos idrettslaget, uavhengig av hvem som har ansvaret. Direktivet «skal» kan i sammenheng med andre funn likt utdrag 4 vedrørende rekruttering, indikere at rekruttering i mange tilfeller er viktig for idrettslagene (jf. Kap. 1.1). Derfor kan fotballskolene være noe som står på spill. I forbindelse med ulike rekrutteringsprosjekt kan idrettslagene velge å beskrive hvem som er ment å være deltakere. Likevel har ikke idrettslaget i utdrag 4 gitt eksplisitt uttrykk for hvem som er velkommen på fotballskolene. Det betyr ikke at denne informasjonen ikke blir gitt, men det fremkommer ikke annen informasjon i teksten utover det som er presentert i utdrag 4. Slike eksempler som utdraget over er gjennomgående i klubbhåndbøkene hva gjelder omtale av rekruttering. Derfor kan fotballskolene være en inngang til inkludering på lik linje med at idrettslaget i utdrag 3 «ønsker å gi tilbud til alle barn og unge der vi har grupper».

I utdrag 5 vil jeg vise hvordan paraidrett som punkt i veilederen fra NIF er endret i en av klubbhåndbøkene. I veilederen fra NIF står det eksplisitt at tilbud som omhandler paraidrett skal omtales av idrettslagene. Med utdrag 5 ønsker jeg å vise hvordan tekst fra veilederen til NIF er endret i en av klubbhåndbøkene. Derfor knytter jeg utdraget til den retoriske ressursen intertekstualitet (Arribas-Ayllon et al., 2011). Utdrag 5 er hentet fra kapittel 4 i klubbhåndboka og omhandler barne- og ungdomsidrett.

Utdrag 5: fra klubbhåndbok IL4, min utheving

Funksjonshemmede

Det er et tilbud for funksjonshemmede i håndball og allidrett.

Les mer

Informasjon om **Idrett for funksjonshemmede** fra Norges Idrettsforbund.

Veilederen fra NIF sier på side 13 at:

«Paraidrett

Dersom klubben har tilbud med paraidrett, bør det beskrives hvordan dette tilbudet er tilrettelagt. Klubber som ikke har et tilbud i dag, kan synliggjøre hvor klubben kan søke om kompetanse og økonomisk støtte i forbindelse med oppstart av tilbud eller utvikling av eksisterende tilbud.

Les mer

Informasjon om **paraidrett** fra Norges Idrettsforbund»

(NIF, 2022b, s. 13)

Ovenfor i veilederen fra NIF står det spesifikt paraidrett. Dette er i utdrag 5 endret til «funksjonshemmede». Når det gjelder uttrykket «paraidrett» og «idrett for funksjonshemmede», er det vanskelig å si noe om idrettslaget kan ha fulgt en tidligere versjon av veilederen til NIF der paraidrett mulig ble omtalt som «idrett for funksjonshemmede», og at det av den grunn står slik det gjør under det aktuelle tidspunktet for analysen. I veilederen fra NIF beskrives det hvordan idrettslagene bør nevne noe om hvordan disse tilbudene er tilrettelagt. I tillegg spesifiseres det en oppfordring til å synliggjøre økonomiske støtteordninger dersom idrettslaget ikke har et eksisterende tilbud for denne målgruppen. I utdrag 5 fremkommer det informasjon om hvilke av aktiviteter eller idretter idrettslaget tilbyr for personer med nedsatt funksjonsevne, i «håndball og allidrett». Men i motsetning til oppfordringen fra NIF, har ikke idrettslaget forklart noe videre om hvordan disse tilbudene er tilrettelagt, slik oppfordringen fra NIF lyder. Fordi det er en synlig innholdsmessig forskjell mellom veilederen fra NIF og i utdrag 5, kan jeg som leser se at det har foregått en intertekstuell endring tilpasset idrettslaget i utdrag 5. Det som videre er et viktig aspekt i forhold til intertekstualitet, er hyperlenken uthevet i utdrag 5. Hyperlenken kan fungere som en retorisk ressurs i form av intertekstualitet som kan bidra til å gi leseren mer informasjon om det aktuelle temaet. Samtidig kan informasjonen som leseren får gjennom hyperlenken gjøre et arbeid med å videre redegjøre for paraidrett som støtte til idrettslaget. Blant annet fordi informasjonen som gis der, er informasjon som idrettslaget kan støtte seg på i lys av den idrettslige konteksten og tilhørighet i NIF som organisasjon (Hall et al., 2006)

Det som fremstår som ansvar i dette utdraget, er at idrettslaget selv påtar seg et ansvar ut ifra det som står skrevet i veilederen til NIF om å redegjøre for egen aktivitet og

tilbud rundt paraidrett. Ved å påfølgende ikke skrive noe rundt det, men likevel velge å skrive at det finnes et tilbud og legge ved den samme lenken som fra veilederen til NIF, fraskriver idrettslaget seg dette ansvaret. Eventuelt kan også den intertekstuelle hyperlenken bidra til å legge ansvaret for å finne frem til denne informasjonen over på leseren. Lenken fører ikke til idrettslagets nettside om dette tilbudet, men til NIF sin side om paraidrett – hvor det eksisterer generell informasjon om hvorfor og hvordan idrettslagene kan tilby idrett for mennesker som lever med funksjonshindringer. Noen av idrettslagene forteller altså under kapittel 2 i klubbhåndboka om deres aktivitetstilbud og holdninger rundt paraidrett. Likevel fremkommer det ikke i noen av klubbhåndbøkene hvem dette kan gjelde, som for eksempel mennesker som lever med CP, hørselstap, proteser eller med ulike typer lammelser.

4.3 Inkludering og mangfold i roller og verv

Det tredje temaet som gav seg uttrykk i analyseprosessen i forbindelse med inkludering og mangfold i klubbhåndbøkene, er ansvar for det som kan anses å være viktig for å skape trygge rammer for all aktivitet i et idrettslag, således også inkludering og mangfold. Disse funnene er knyttet til temaet rundt ulike roller og verv i klubbhåndbøkene. Temaet skiller seg ut fra de andre to temaene om idrettslagenes verdier og aktivitetstilbud, primært gjennom hvordan idrettslagene benytter seg av pronomine referanser som retorisk ressurs (Arribas-Ayllon et al., 2011). I dette kapitlet skal jeg derfor vise eksempler hvor pronomener ser ut til å være brukt som en retorisk ressurs i redegjørelser hvor moralsk og juridisk ansvar tematiseres. Følgende utdrag er et eksempel på hvordan en redegjørelse for uønskede handlinger og holdninger gjøres i en av klubbhåndbøkene. Utdraget er hentet fra kapittel 4 i den aktuelle klubbhåndboka og omhandler idrettslagets lover og retningslinjer, spesifisert under det som omhandler håndtering av varsling og krisesituasjoner.

Utdrag 7: fra klubbhåndbok IL5, min utheving:

IL5 tar enhver form for uønsket adferd alvorlig, det være seg mobbing, seksuell trakassering/misbruk eller annen form for overgrep mot barn og unge.

Klubbens ledelse skal til enhver tid orienteres og bidra i vanskelige saker. **Hvis du som tillitsvalgt i IL5 er sterk bekymret** for et barn eller en ungdom, **skal du ta kontakt** og drøfte situasjonen med klubbens leder, eller den leder utpeker. Alle medlemmer i styret har taushetsplikt.

For å redegjøre for uønsket adferd, benyttes det i utdrag 7 kontrastering som en retorisk ressurs for å forklare hva som eksempelvis kan være et brudd på det idrettslaget anser som gode holdninger og handlinger. Dette eksemplifiseres i første linje: «det kan være seg mobbing, seksuell trakassering/misbruk eller annen form for overgrep mot barn og unge». Her signaliserer idrettslaget at de ser svært alvorlig på saker hvor det oppstår uønsket adferd som går utover det moralske ansvaret. Mobbing, seksuell trakassering/misbruk eller annen form for overgrep mot barn er lovfestet som straffbare handlinger (Seksuallovbrudd, 2009). NIF har i tillegg egne temasider som omhandler uønsket og straffbar adferd (NIF, 2023e). Uttrykk for temaer som berører juridisk ansvar, dukker også opp under politiattester. Dette er altså ansvar som ikke bare er moralsk, men et ansvar som også krysser det juridiske ansvaret (Östman & Solin, 2016,

referert til i Halvorsen & Hammerstad, 2021). Krysningen mellom det moralske og juridiske ansvaret i utdrag 7, tolker jeg på bakgrunn av at det signaliseres en moralsk undertone knyttet til å varsle om saker som angår juridisk ansvar i uttrykket fra andre setning: «Hvis du som tillitsvalgt i IL5 ...» «skal du ta kontakt og drøfte situasjonen med klubbens leder, eller den leder utpeker». Modaliseringen «skal du», har et potensial til å virke som et direktiv gjennom at det ikke gis rom for forhandling i kontrast til eksempelvis «kan du» (Arribas-Ayllon et al., 2011). I tillegg kan siste setning «Alle medlemmer i styret har taushetsplikt» ha en betryggende effekt på den tillitsvalgte i form av at idrettslaget signaliserer et delt ansvar eller et ansvar for å samarbeide rundt denne problematikken. Dette uavhengig om en tillitsvalgt har et spesifikt ansvar for å ta disse sakene videre eller ikke. Slike krysninger mellom det juridiske og moralske ansvaret redegjøres for i flere av klubbhåndbøkene og gjelder især tildeling av ansvar i forbindelse med ulike verv.

Tematikken i utdrag 7 er ikke bare viktig for å skape en trygg arena for inkludering og mangfold, men er også viktig i forhold til norsk lov og menneskerettigheter og kan på ingen måte forhandles om. Dette gjenspeiles i måten temaet redegjøres for gjennom at de uttrykkes eksplisitt som direktiv, gjerne sammen med pronomielle referanser. Idrettslaget uttrykker først hva fra deres ståsted anses som brudd på gode holdninger og handlinger, til å så rette seg mot leseren med bruk av pronominell referanse (Arribas-Ayllon et al., 2011). Den pronomielle referansen endres fra «IL5» til «du», senere i det som kan leses som et mer forpliktende direktiv hvor det fremkommer at «du skal ta kontakt». Den pronomielle referansen «du» kan derfor bidra til å forsterke informasjonen om at det er den tillitsvalgtes ansvar å varsle om uønskede eller ulovlig oppførsel. Som 2.persons pronomenbruk kan «du» være en sterk retorisk ressurs for å bevisstgjøre leseren på sine plikter (Cook, 1992, s. 157, henvist til i Crismore, 2004, s. 311). Dette kan fungere som en forsterkende ansvarliggjøring, gjennom at idrettslaget henvender seg direkte til leseren. Det at en tillitsvalgt blir spesifikt nevnt, kan også ha den funksjonen at det forteller leserne hvem som kan ta med slike saker opp til ledelsen og styre for håndtering.

5 Drøfting

I dette kapittelet vil jeg drøfte funnene jeg har gjort gjennom analysen. Drøftingen er todelt i henhold til analysen i kapittel 4. Det vil si at de retoriske ressursene fremhevet i analysekapitlet, vil drøftes i lys av hva de betyr for de aktuelle funnene jeg har gjort, og er knyttet til de to forskningsspørsmålene jeg har stilt:

- 1) *Hvilke verdier og aktiviteter beskrives i klubbhåndbøkene, og hvordan kan de knyttes til målet om inkludering?*
- 2) *Hvordan kommer idealene om mangfold til uttrykk i klubbhåndbøkene?*

I kapittel 5 skal jeg drøfte funnene som angår redegjørelser for verdier og aktiviteter som enten er ment å skulle, eller har potensial til å kunne føre til inkludering. I kapittel 5.1 vil jeg derfor drøfte av idrettslagenes verdier som speiler inkludering og mangfold, metaforer som ansvarliggjør leserne og det som står på spill hos idrettslagene. I kapittel 5.2 drøfter jeg henholdsvis hvordan mangfold som ideal ser ut til å uttrykkes og hvordan dette fremkommer gjennom bruk av retoriske ressurser i klubbhåndbøkene. Mangfold vil her bli drøftet på bakgrunn av manglende funn av redegjørelser som eksplisitt uttrykker mangfold som ideal. Det vil si at jeg i delkapitlene 5.2.1 og 5.2.2 belyser språklige dimensjoner ved idealet om mangfold, deriblant betydningen av veilederen fra NIF for utforming av klubbhåndboka. Underveis i drøftingen vil jeg knytte de ulike retoriske ressursene til de tre pilarene kategorisering, modalisering og intertekstualitet beskrevet i kapittel 2.2.2 (Arribas-Ayllon et al. 2011). I drøftingen vil jeg derfor bygge en bro mellom funnene på mikronivå og øvrig teori og empiri, noe som forhåpentligvis kan bidra til å belyse noen interessante aspekter i forbindelse med uttrykk for inkludering og mangfold i klubbhåndbøkene. Når det gjelder begrepene inkludering og mangfold, vil jeg noen steder skille inkludering fra mangfold. Likevel ser jeg begrepene som relatert til hverandre (jf. Kap. 1).

5.1 Redegjørelser for inkludering i verdisyn og aktiviteter

Begrepet inkludering blir eksplisitt uttrykt i delen av klubbhåndboka som omhandler verdier. Ansvar er også en dimensjon som tematiseres i sammenheng med verdiene. Hvordan ansvar er tematisert, vil jeg komme nærmere inn på underveis i drøftingen og i avslutningen i kapittel 7. Med aktivitet mener jeg derfor alle redegjørelser for holdninger og aktiviteter som enten er ment å skulle eller har potensial til å kunne føre til inkludering i lys av definisjonen til NIF (NIF, 2022a). I kapittel 5.1.1 vil jeg derfor drøfte hvordan eksplisitte uttrykk for inkludering fremkommer i klubbhåndbøkene og hvordan inkludering blir satt sammen med andre abstrakte verdiord. Denne verdiskapingen har noe å si for kapittel 5.1.2, der jeg skal drøfte hvordan metaforer brukes for å tematisere ansvar og således fungere som et verdiskapende signal. Videre vil jeg i kapittel 5.1.3 drøfte hvordan uttrykk for at noe står på spill kan tolkes gjennom signaler rundt ansvar. I kapittel 5.1.4 skal jeg drøfte de idrettslige aktivitetene som idrettslagene redegjør for og videre beskrive hvordan disse kan knyttes til målet om inkludering.

5.1.1 Inkludering som verdigrunnlag

Uttrykk og redegjørelser for idrettslagenes verdier fremkommer i kapittel 1 i klubbhåndbøkene. Det er også her inkludering som begrep oftest uttrykkes eksplisitt. Inkludering knyttes primært til verdier, men også andre relaterte begreper som for eksempel samhold. De andre begrepene som idrettslagene bruker i sammenheng med redegjørelser for inkludering, skaper derfor en ny dimensjon av begrepet. Dette kan føre til et inntrykk av at de faktiske redegjørelsene for begrepene inkludering i grunn oppstår hyppigere, gjennom at idrettslagene har erstattet begrepet inkludering med andre ord. For eksempel er inkludering bare et av begrepene som idrettslaget fra utdrag 1 i analysen legger i sin redegjørelse rundt begrepet samhold. Inkludering er i utdrag 1 en underbyggelse av det som signaliseres å være et viktig aspekt for å oppnå samhold som verdi. Fordi idrettslaget ikke redegjør inkludering videre, kan et tenkt resultat være at betydningen av inkludering således bli tatt for gitt (Drew, 2006). Verdiene idrettslagene presenterer i kapittel 1 av klubbhåndboka kan altså betraktes som underbyggende eller sidestilte begreper av NIFs sin definisjon av inkludering (jf. kap. 1). Noen av begrepene som brukes i forbindelse med idrettslagenes verdier kan i tillegg sees på som erstatninger for ordene inkludering og mangfold, for eksempel verdiordet samhold i utdrag 1. Til sammenligning med metaforer, kan også disse abstrakte verdiordene potensielt tolkes i ulike retninger, avhengig av leserens bakgrunnskunnskap. Med det mener jeg at det er mulig å knytte disse verdiordene i lys av hva Arribas-Ayllon et al. (2011) beskriver som en del av den moralske undertonen som retorikk er i stand til å skape i en tekst.

En mulig bakgrunn til at inkludering ofte nevnes i forbindelse med andre verdiord i klubbhåndbøkene, er at det kan eksistere en usikkerhet eller redsel for å trække feil rundt begrepene inkludering og mangfold. Derfor kan inkluderende som begrep ha blitt erstattet eller unngått av frykt for å fremstå som ekskluderende. Slik sett kan de andre verdiordene være spor av et ønske om inkludering på et mer implisitt nivå, særlig hvis de underbygges med inkludering som et aspekt for å kunne oppnå de andre verdiordene. Med bakgrunn i den gjennomgående implisitte måten å uttrykke inkludering på, kan det potensielt bli problematisk for leseren av klubbhåndboka å få et helhetlig bilde av hvordan idrettslaget i praksis arbeider med inkludering. Måten idrettslagene uttrykker sine verdier og hovedmål på, er på tvers av datamaterialet svært likt med tanke på hvilke retoriske ressurser som blir benyttet. I tillegg viser funnene en hovedvekt av metaforer og bruk av abstrakte verdiord i de redegjørelsene som omhandler inkludering, enten eksplisitt eller implisitt. Dette funnet kan derfor sees i sammenheng med det Sæbøe (2015) beskriver som strukturlikheter i lys av de sterke institusjonelle rammene som idrettslagene er en del av (jf. Kap. 1.1). Strukturlikhet i språket og måten idrettslagene kommuniserer på, kan være et resultat av de politiske visjonene og idealene som ilegges idretten og nedfelles i NIFs strategiplaner (McCree, 2009; Sæbøe, 2015). En slik strukturlikhet kan gjøre at idrettslagene redegjør noe likt hverandre for sitt arbeid med inkludering (McCree, 2009).

5.1.2 Metaforer som signaliserer ansvar

Som vist i utdrag 1 til 3, inneholder mange av redegjørelsene for inkludering metaforer og abstrakte verdiord i kapittel 1 av klubbhåndbøkene. Eksempler på metaforene i utdragene er; «på lik linje», «stå sammen i medgang og motgang», «ingen alene er større enn klubben» og «takhøyde». Metaforene som brukes, kan benyttes som retoriske ressurser for å skape et narrativ for leseren av klubbhåndboka (Lakoff & Johnson, 1980; Marchall, 2008, referert til i Gibbon, 2012). Eksempelvis kan det metaforiske uttrykket «stå sammen i medgang og motgang» bidra til en billedliggjøring av leserens felles ansvar sammen med resten av idrettslaget. Metaforene idrettslagene bruker får derfor frem at det ligger et kollektivt ansvar for at alle skal ha det bra og passe på hverandre, blant annet gjennom at medlemmene skal «stå sammen i medgang og motgang» og at «ingen alene er større enn klubben». Når det gjelder likhet mellom metaforene brukt i klubbhåndbøkene, gir flere av dem et bilde av at alle skal bli behandlet likt og således bli respektert for hvem de er. For eksempel er setningen «ingen skal føle at de ikke er med på lik linje» et eksempel på en metafor som fremkommer i utdrag 2. Metaforen på «lik linje» viser til at alle skal føle seg like – noe som i praksis er vanskelig å gjennomføre og senere måle. Denne bruken av metafor kan derfor knyttes til hvordan inkludering kategoriseres (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 65-66). Metaforen «på lik linje» fungerer som en retorisk ressurs som har potensial til å kategorisere inkludering som et kollektivt ansvar. Metaforene kan signalisere en ansvarliggjøring av medlemmene og andre tilhørende idrettslaget.

Metaforene kan i tillegg være et tegn på at ansvaret distribueres mellom deltakerne i idrettslaget gjennom den interaksjonelle forhandlingen som foregår i klubbhåndboka (Halvorsen & Hammerstad, 2021). Med andre ord signaliserer metaforene et uttrykk for ansvar som fremheves gjennom det interaksjonelle samspillet mellom teksten og leserne av klubbhåndboka. Billedliggjøringen gjennom metaforer som retorisk ressurs, krever imidlertid en viss kjennskap til norsk språk og norsk kultur. Metaforen «takhøyde» kan eksempelvis gi ulike konnotasjoner hos ulike lesere, og er i likhet med dugnadsmetaforen (jf. kap. 2.2.3) kulturelt bundet i norsk kontekst (Rustad, 2022). Dette er et spesielt viktig aspekt å hensynta for de som skriver klubbhåndboka, i og med at leserne mest sannsynlig ikke er en homogen gruppe (Dysthe, 1997). Metaforbruk kan derfor problematiseres ved at innholdet kan føre til ulike tolkninger hos leserne. Det vil derfor være et høyere krav til bakgrunnskunnskap hos leseren dersom «inkluderende» som verdiord ikke utdypes med en videre redegjørelse for idrettslagets tilnærming til begrepet. Denne problematiseringen av interaksjonen som foregår mellom skriver og leser viser til hvilket potensial en slik tekst som klubbhåndboka sjangermessig har – at interaksjonen i teksten og resultatet av den er noe som må forhandles om og ikke kan forstås som oppstått i et vakuum (Linell, 2001; Måseide, 2008).

I klubbhåndbøkene eksisterer det altså en overvekt av metaforer som billedliggjør idealet rundt et kollektivt ansvar for å opprettholde og bevare en god lagånd og en sterk fellesskapsfølelse på tvers av grenene i idrettslagene. I likhet med Rustad (2022), kan funnene i min analyse peke på at det kollektive ansvaret er det som kommer i forgrunn for det mer individuelle aspektet rundt inkludering. Dermed kan det tenkes at inkludering faller i bakgrunn for det som har en langt sterkere forankring i idretten, nemlig konkurranseaspektet ved idrett. Tidligere studier har vist at konkurransens

kulturelle verdi i idrett kan stå til hinder for at idrettslagene arbeider aktivt med inkludering for å skape et større mangfold (Dowling, 2019; Sisjord et al., 2011).

5.1.3 Ansvar for det som står på spill

Når det gjelder idrettslagenes verdier knyttet til kapittel 1 i klubbhåndboka, er flere av redegjørelsene uttrykket i sammenheng med abstrakte verdiord og direktiv for ansvar. Dette virker å være gjentakende i en så stor grad, at det gir meg som leser et inntrykk av at det er noe som står på spill hos idrettslagene. Et konkret eksempel på at noe står på spill finnes i utdrag 2 hvor idrettslaget eksplisitt redegjør for at dette er viktig: «Disse verdier bærer i seg et krav til lojalitet overfor våre mål, konsekvenser, beslutninger og lover og regler». Den pronomielle referansen «våre» kan være en peker til alle med relasjon til klubben om at de har et ansvar for å etterfølge sine forpliktelser og til å etterleve de nevnte verdiene. Inntrykket denne setningen er med på å skape, gir derfor et signal om at det vil være konsekvenser både for idrettslaget og for den enkelte dersom disse kravene om lojalitet ikke etterfølges. Ansvar som sådan, kan enten være pekt på idrettslaget selv eller fordeles til andre i idrettslaget, slik som i utdrag 2.

Tilbake til utdrag 1 i kapittel 4.1, kan den retoriske ressursen kontrastering gjennom den retoriske ressursen metafor, uttrykke et behov for å bevare et godt renommé. «Et godt samhold vises gjennom å stå sammen som lag og klubb både på hjemme- og bortebane, i medgang og motgang». Kontrastene som er uthevet over kan derfor bidra med å styrke leserens ansvarsfølelse ovenfor idrettslaget, spesielt sett sammen med påfølgende setning: «Det samholdet ønsker vi å vise i alt som foregår i vår klubb - både mellom medhjelpere, spillere, lagledere, trenere og andre». Idrettslaget kan ved hjelp av slike retoriske ressurser som metaforer og kontrastering, redegjøre for hva som er viktig og derfor også hva som står på spill. Den videre redegjørelsen i setning nummer to, bidrar derfor til å underbygge at «samhold» og det å «stå sammen» er noe som ikke bare gjelder internt i idrettslaget, men som skal vises eksternt utover idrettslaget til «andre». Dette er et gjennomgående funn i analysen, som følgelig gir meg et inntrykk av at idrettslagenes renommé er noe som står på spill. Scott og Lyman (1968) forklarer at alle redegjørelser skjer gjennom en forhandling: «Every account is a manifestation of the underlying negotiation of identities» og "The terms "identities" and "roles" may be used as synonymous in that roles are identities mobilized in a specific situation; whereas role is always situationally specific, identities are trans-situational" (Scott & Lyman, 1968, s. 59). Sett i lys av hva Scott & Lyman beskriver som redegjørelser knyttet til rolle og identitet, kan det med kobling til utdrag 1 være mulig å knytte forhandlingen mellom idrettslaget som skriver og leseren på den andre siden. Forhandlingen som skjer i redegjørelsen, foregår ved at idrettslaget fremhever hva som står på spill i forbindelse med idrettslagets identitet gjennom måten leserne ansvarliggjøres både i utdrag 1 og under rollebeskrivelsene i klubbhåndbøkene. På en slik måte kan eksempelvis bruk av de retoriske ressursene metaforer og kontraster, bidra til å bevisstgjøre leserne av klubbhåndboka om deres kollektive ansvar for å bevare ansiktet til idrettslaget- således idrettslagets renommé og identitet (Arribas-Ayllon et al., 2011; Scott & Lyman, 1968).

5.1.4 Inkluderende aktiviteter

Paraidrett er en del av det som kan kalles et spesifikt inkluderingstiltak, der tiltaket åpner for å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne inn i idretten (jf. Kap 3.3.1). Paraidrett som derfor er nært knyttet til mangfoldsbegrepet, finnes som eget punkt i veilederen fra NIF for klubbhåndboka (NIF, 2022b, s. 14). Under punktet om paraidrett presenterer noen av idrettslagene hvilke aktiviteter de tilbyr for personer med funksjonsnedsettelse. Det at paraidrett fremheves som et eget punkt i veilederen, peker tilbake til hva Tamtik og Guenter (2019) skriver i sin studie om at politiske visjoner og idealer ofte kan spores gjennom ulike rekrutteringsprosjekter. En av funnene Tamtik & Guenter (2019) gjorde i sin studie var å se et mønster knyttet til inkludering gjennom rekruttering- "The institutional documents showed that universities are currently predominantly utilizing recruitment campaigns as mechanisms for achieving greater diversity on campus." (Tamtik & Guenter, 2019, s. 51). Dette funnet samsvarer med mine funn, nemlig at paraidrett nevnes eksplisitt i klubbhåndbøkene som inkluderende aktivitet. Samtidig skiller mine funn seg fra det Tamtik og Guenter (2019) har funnet i sin studie, da mine funn er langt mer implisitt enn hva de har funnet. De manglende funnene av redegjørelser knyttet til paraidrett kan være et interessant funn sett i lys av viktigheten med rekruttering og konkurranseaspektet ved idrett. Dette gjelder også for utdrag 4 i kapittel 4.2, hvor idrettslaget redegjør for at fotballskoler er en arena for rekruttering, hvorpå rekruttering kan sees på som en inngang til inkludering. Rekruttering er dessuten viktig for idrettslagene i form av eksempelvis lønnsomhet og handlingskraft (jf. Kap. 1.1). I tillegg blir det lyst ut midler spesifikt for inkludering og mangfold (jf. Kap.1). Utover paraidrett er det ingen andre dimensjoner ved mangfold tematisert i klubbhåndbøkene, slik som etnisitet, seksuell legning eller økonomisk bakgrunn (NIF, 2022a, 2023a, 2023d; Regjeringen, 2021, 2023).

Når det gjelder andre aktiviteter, kan fotballskole sees på som en arena for inkludering og således bidra til å skape et større mangfold. I motsetning til utdrag 5 som omhandler paraidrett, fremkommer det tydeligere hvem som har ansvaret for fotballskolene i utdrag 4. Her redegjør IL 5 at de skal være med på å skape engasjement, tilhørighet og rekruttering gjennom fotballskoler. Direktivet «skal», kan her forstås som at rekrutteringen gjennom fotballskolene ikke gir rom for forhandling. Når ikke spesifikke målgrupper for rekruttering nevnes, kan det tolkes som at fotballskolene er åpne for alle. Likevel er det ikke slik at klubbhåndbøkene utgjør et helhetlig bilde over hvordan idrettslagene faktisk arbeider med inkludering. Samtidig er det også viktig å få frem at idrettslagene på tross av spesifikke inkluderingstiltak initiert av NIF, likevel ikke redegjør for sitt arbeid med paraidrett utover intertekstuelle ressurser i form av hyperlenker til NIFs temasider om paraidrett. Dette funnet gjelder samtlige klubbhåndbøker jeg har analysert. Det er heller ikke alle idrettslag som har valgt å innhente paraidrett som punkt inn i klubbhåndboka, noe som kan grunne i at ikke alle finner det relevant eller har en aktivitet de kan tilby for parautøvere. Derfor tolker jeg redegjørelsene for inkluderende aktiviteter som generell informasjon fra veilederen til NIF, hvor ansvar og holdninger er noe implisitt, generaliserende og lite redegjort for. I lys av studien til Moustakas (2021), kan dette i verste fall føre til at skyld for manglende inkludering påføres de som skal inkluderes da ansvar ikke tematiseres i en eksplisitt grad.

5.2 Mangfold som ideal

Som tidligere nevnt har jeg ikke funnet andre dimensjoner ved mangfold tematisert i klubbhåndbøkene utenom paraidrett. Andre aktuelle dimensjoner nevnt av NIF og regjeringen, slik som etnisitet, seksuell legning og økonomisk bakgrunn redegjøres derfor ikke for i de klubbhåndbøkene jeg har analysert (NIF, 2022a, 2023a, 2023d; Regjeringen, 2021, 2023). De mest eksplisitte formene for det som kan anses å være uttrykk for mangfold, er hvor inkluderingen skjer med bakgrunn i å likestille *alle*. I kapittel 5.1.2 har jeg drøftet hvordan ulike metaforer kan bidra til å skape en følelse av å stå sammen som ett lag og dermed signalisere et felles ansvar gjennom disse. Metaforen «på lik linje» viser til at alle skal føle seg like, noe som kan kobles tett til idealet om mangfold fra et politisk ståsted (Meld. St. 1 (2022-2023), 2022; Regjeringen, 2021, 2022). Derfor kan metaforen på «lik linje» fungere som en retorisk ressurs som har potensial til å kategorisere også mangfold som et kollektivt ansvar (Arribas-Ayllon et al., 2011). Metaforene jeg har belyst i kapittel 5.1.2, kan derfor være et uttrykk for både inkludering og mangfold. Det er altså vanskelig å skille inkludering og mangfold. På samme måte som begrepet inkludering, kan det også tenkes at begrepet mangfold er erstattet med andre ord eller andre former for uttrykk. Slik sett har verdiene som idrettslagene redegjør for et potensial til å kunne tolkes i andre retninger enn hva NIF sine idealer rundt mangfold sier noe om. I kapittel 5.2.1 vil jeg derfor drøfte hvordan intertekstualitet kan bidra til å legitimere redegjørelsene i klubbhåndboka og hvordan manglende funn av redegjørelser for mangfold kan sees i lys av det. Til sist i kapittel 5.2.2 skal jeg se mangfoldsbegrepet i sammenheng med den retoriske ressursen pronominal referanse. Her vil jeg belyse hvordan pronominal referanser kan bety noe i forbindelse med et inkluderende eller ekskluderende språk (Arribas-Ayllon et al., 2011).

5.2.1 Betydningen av veilederen fra NIF for utforming av klubbhåndboka

Gjennom informasjonen som idrettslagene gir i klubbhåndbøkene, forsøker de blant annet å definere hva de mener med inkludering. Ofte støtter de seg på NIFs definisjon av inkludering (jf. Kap. 1.1), som inneholder en peker til mangfold som ideal: «Begrepet inkludering handler om å tilpasse miljøet til mangfoldet, og gi alle reell mulighet til å delta i fellesskapet» (NIF, 2022a). Av datamaterialet på ni klubbhåndbøker, har jeg ikke funnet eksplisitte redegjørelser for idrettslagenes arbeid med mangfold. Jeg vil derfor i dette kapitlet drøfte hvilken betydning veilederen fra NIF virker å ha i lys av den empiriske konteksten. Deretter vil jeg drøfte hvordan idrettslagene på bakgrunn av den empiriske konteksten redegjør for mangfold gjennom intertekstualitet i de delene av klubbhåndboka hvor inkludering er redegjort for. Dette gjelder primært kapittel 5 av klubbhåndboka der roller og verv beskrives.

Selv om mye av informasjonen som gis i klubbhåndbøkene er likt det som finnes i veilederen fra NIF, er det likevel noen ulikheter. Dette har å gjøre med måten idrettslagene gjør klubbhåndboka til sin egen når de forankrer intern informasjon i klubbhåndboka. Dette kan betraktes som en form for intertekstualitet (Arribas-Ayllon et al., 2011). Det er på bakgrunn av likheten mellom klubbhåndboka og klubbhåndbokas veileder fra NIF at rekontekstualisering kan forstås som et underordnet og sentralt begrep av intertekstualitet (Bazerman, 2003; Bremner, 2017; Drew, 2006; Fairclough, 2003; Linell, 2001). I likhet med strategiplanene som omtales i masteroppgaven til

Sæbøe (2015), opererer også klubbhåndbøkene i det som kan omtales som sterke institusjonelle rammer. Når idrettslagene benytter seg av veilederen til NIF for å utforme en egen klubbhåndbok, skjer det altså en rekontekstualisering. Mer presist kan tilblivelsen av klubbhåndboka sees på som et intratekstuelle fenomen (Bazerman, 2003; Linell, 2001). Bazerman (2003) beskriver denne måten å bruke en veileder eller mal på som «intra-file intertextuality» (Bazerman, 2003, s. 89). Klubbhåndbøkene baseres på informasjonen i veilederen og det NIF sentralt ønsker at idrettslagene skal informere leserne om: «Innholdet i veilederen dekker områder som de fleste klubber har nytte av å presisere, dokumentere og samle på et sted som er lett å finne» og «... De fleste søker kun den informasjonen som de har behov for, og ikke alt annet. Derfor er deler av innholdet laget direkte til viktige målgrupper i klubben.» (NIF, 2022b, s. 1). Denne beskrivelsen gir en peker til intertekstualitet hvor klubbhåndboka er ment å skulle trekke på veilederen. Det vil si at NIF utgjør en viktig referanseramme for idrettslagenes utforming av klubbhåndbøkene. Endringer som skjer fra veilederen fra NIF og frem til idrettslagene har ferdigstilt sin egen klubbhåndbok, har derfor en betydning for innholdet i klubbhåndboka.

Videre forekommer det en stor andel hyperlenker til NIF sine nettsider i veilederen. Disse lenkene bidrar til å redegjøre videre for hva den sentrale delen av NIF sier om de aktuelle punktene. Derfor kan valget om å beholde lenkene fra klubbveilederen i klubbhåndboka være en viktig del av idrettslagets tekstproduksjon. Blant annet fordi lenkene henviser til de idrettspolitiske idealene rundt både inkludering og mangfold gjennom NIF. Denne måten å redegjøre på minner om det Hall et al. (2006) beskriver som en legitimering av redegjørelser ved å peke til eksisterende regler og prosedyrer innenfor institusjonen (Hall et al., 2006, s. 17). Intertekstualiteten (tekst og hyperlenker fra veilederen til NIF) som fremkommer i klubbhåndbøkene er derfor i tråd med hva Arribas-Ayllon et al. (2011) beskriver som en retorisk ressurs for å underbygge egne handlinger og holdninger rundt et tema. Som vist i utdrag 5, kan hyperlenken signalisere at idrettslaget støtter seg på hva NIF har sagt om det aktuelle temaet. På en annen side kan hyperlenken legitimere at idrettslaget faktisk gjør det de har blitt fortalt i henhold til NIF sine regler og prosedyrer gjennom bruk av den intertekstuelle hyperlenken. Fordi den intertekstuelle avstanden (Bazerman, 2003) mellom klubbhåndboka og klubbhåndbokas veileder fra NIF er liten, kan det være vanskelig å gjenkjenne hyperlenkene som en del av idrettslagets redegjørelse. I lys av teori fra Linell (2001) og Bazerman (2003), betrakter jeg derfor klubbhåndboka og veilederen fra NIF for å inneha en intertekstuell nærhet.

Den høye graden av lenker til eksterne nettsider kan på en annen side problematiseres ved at disse hyperlenkene potensielt kan oppfattes som en ansvarsfraskrivelse. Blant annet fordi redegjørelsen ikke er idrettslagets egne redegjørelse og fordi mye av klubbhåndboka er standardisert fra veilederen til NIF. Redegjørelsen er allerede gjort av NIF sentralt, og derfor støtter idrettslaget seg på den gjennom å vise til intertekstuelle hyperlenker for dette. Potensielt kan disse hyperlenkene gi et inntrykk av at klubbhåndboka som tekst er orientert som en respons til veilederen fra NIF (Bakhtin, 1981, referert til i Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 69). Jeg som leser kan derfor ikke med sikkerhet vite hva idrettslaget selv tar eierskap til og ansvar for, utover dimensjonen ved mangfold som angår paraidrett (NIF, 2023d). Til sammenligning med redegjørelser for

inkluderende aktiviteter, anser jeg også uttrykk for mangfold å komme i skyggen av konkurranseaspektet ved idretten (Dowling, 2019; Sisjord et al., 2011). Spesielt hvis mangfold skal være et resultat av en aktiv inkludering. Det vil si at uttrykk for inkludering først og fremst er det som er viktig å redegjøre for, noe jeg allerede har belyst i kapittel 5.1. Virkningen av den høye andelen intertekstualitet i klubbhåndboka, kan derfor skape et inntrykk hos leseren av ansvarsfraskrivelse og at idrettslaget «gjør som forventet» fra den sentrale delen av NIF (Hall et al., 2006, min utheving). Selv om lenkene kan fungere som en god lesestøtte for de som ønsker å orientere seg raskt frem til sin rolle eller verv i idrettslaget, bidrar ikke denne intertekstualiteten å tydeliggjøre noen forpliktelser.

5.2.2 Idrettslaget, «du» og «de andre»

Noen av redegjørelsene hvor ansvar for inkludering forsterkes, uttrykkes gjerne sammen med den retoriske ressursen pronominal referanse (Arribas-Ayllon et al., 2011). Hvordan dette kan knyttes til idealet om mangfold, vil jeg drøfte nærmere i slutten av dette kapittelet. Idealet om mangfold er følgelig relatert til inkludering (jf. Kap. 1), og må derfor eksemplifiseres i henhold til funn rundt inkludering fra analysen.

På tvers av materialet har jeg funnet varierende bruk av pronominal referanser («du», «vi», «vårt»), gjerne i kombinasjon med uttrykksformer som benyttes for å karakterisere idrettslaget, ansvarliggjøre ulike roller og fremheve hva som står på spill for idrettslaget. I forbindelse med rollen tillitsvalgt i utdrag 7, fremkommer ansvaret tydelig gjennom bruk av den pronominal referansen «du». Pronominal referanse som retorisk ressurs kan her være en god måte å ansvarliggjøre leseren som skal tre inn i rollen som tillitsvalgt og muligens skape mer tilhørighet og eierskap for den tillitsvalgte. Flere av utdragene hvor idrettslagene redegjør for eget ansvar er uttrykt med bruk av modale verb. Dette betyr at de uttrykker verb i formen hvor noe er ønsket eller villet. Idrettslaget vil noe, eller skal gjøre noe med bakgrunn i informasjonen som fremgår. Det vil si at det både oppfordres, delegeres ansvar, ansvarliggjør ulike roller og henviser til lovverk som sier noe om hva idrettslaget ønsker å oppnå gjennom sin drift. Denne måten å redegjøre på er gjenkjennbar i flere av klubbhåndbøkene («vi skal» eller «ILX skal») kan være med på å forsterke leserens forståelse av hvordan idrettslaget er fremtidsrettet i sin drift. Deriblant hvordan idrettslaget fremhever ønsket vilje eller ønskede holdninger rundt det aktuelle temaet. Flere av de pronominal referansene uttrykkes altså i sammenheng med ulike modaliseringer (Halliday, 1985, referert til i Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 67). I aktiviteter hvor treneren har ansvaret, kan ansvarsområdet tildeles treneren gjennom en pronominal referanse i teksten. Den pronominal referansen kan derfor skape mer tilhørighet og eierskap gjennom å fungere som en henvendelse eller et direktiv (se utdrag 7) (Hyland, 2002).

Ut ifra funn i analysen finnes det et klart skille mellom kapittel 1 i klubbhåndboka og resterende dokument, hvor idrettslaget i kapittel 1 opererer med en mye høyere bruk av pronominal referanser slik som «oss» og «vi» eller idrettslagets egennavn. Under kapittel 5 og 6 i klubbhåndbøkene skjer det en endring i de pronominal referansene. Her finner jeg flere eksempler på at ansvaret legges over på leserne som innehar rollen det refereres til. Gjerne med pronomen «du» og «de», som vist i utdrag 7 og 8.

Idrettslagene refererer videre til seg selv med navnet på idrettslaget oftere enn hva som er gjort i kapittel 1 og avslutningsvis i klubbhåndbøkene, der gjerne de pronomielle referansene «vi», «vårt» og «oss» er mer brukt. Der hvor pronomielle referanser uttrykkes i sammenheng med det jeg tolker som direktiv (Hyland, 2002), signaliseres det ofte en ansvarliggjøring (se utdrag 1 og 2). Ifølge Crismore (2004) er skriverens valg av pronomen i 1.- eller 2.person en indikasjon på skriverens bevissthet i skriveprosessen. Denne bevisstheten er det som kalles for adressivitet og kan forstås som et konstruerende trekk i utformingen av en tekst (Dysthe, 1997). Valget skriveren tar påvirker altså forholdet mellom skriveren og leseren. Dette kan videre diskuteres i forbindelse med å skulle uttrykke eller fremheve et ønsket mangfold.

Dersom det finnes et ønske fra idrettslagets side om å gjøre leseren delaktig i det å ta ansvar, er involvering i klubbhåndbokas tekst gjennom pronomenbruk slik sett en nyttig retorisk ressurs. Crismore (2004) problematiserer pronomenbruk i sin studie, hvor det pekes på at skriverens bruk av pronomen ikke nødvendigvis behøver å virke positivt involverende på leseren (Crismore, 2004, s. 311). I klubbhåndbøker hvor det finnes lite 2.persons pronomenbruk kan idrettslagene potensielt fremstå som lite fokusert på inkludering og mangfold. Idrettslagene kan altså skape en relasjonell nærhet til leseren gjennom pronomielle referanser (Arribas-Ayllon et al., 2011). Direkte henvisninger til leseren kan slik sett bidra til å skape en involverende effekt (Crismore, 2004). Når det gjelder mangfoldsbegrepet kan pronomielle referanser på den andre siden diskuteres i sammenheng med hva Nyléhn og Biseth (2015) beskriver som den tidligere måten å beskrive mangfold på. Pronominelle referanser har også et potensial til å konstruere idrettslaget som «oss» og leserne av klubbhåndboka som «de andre» og dermed skape ulike grupper. Dette er et språklig aspekt ved fremstilling av ulike «grupper» som også Dowling (2019) diskuterer i sin studie (min utheving). Pronomenbruk har derfor en mulighet til å både inkludere og ekskludere, plassere personer i grupper og derfor fungere som en sterk retorisk ressurs. Således er pronomenbruk en retorisk ressurs som kan være med på å skape mer eller mindre relasjonell avstand mellom skriver og leser (Arribas-Ayllon et al., 2011, s. 75). Fokus på nyttige og uheldige måter å bruke pronomielle referanser på kan derfor bli en viktig del i arbeidet med å jobbe med et inkluderende språk. Noe blant annet rapporten fra NIF (2023a) nevner er særs viktig for idrettens fremtidige arbeid med inkludering og mangfold (NIF, 2023a).

6 Avslutning

Idrettslaget er det nærmeste leddet som kommuniserer direkte til medlemsmassen i norsk idrett. Idrettslaget er derfor en viktig del av NIF og den institusjonelle praksisen som skal aktualisere sitt arbeid med inkludering og mangfold. Klubbhåndboka er ikke et dokument som er obligatorisk for idrettslagene å bruke, likevel er det et dokument som gir rom for idrettslagene å implementere egen politikk vedrørende inkludering og mangfold i (NIF, 2022b). Funnene i dette prosjektet belyser hvordan idrettslagene redegjør for inkludering og mangfold i sine klubbhåndbøker.

Gjennom funnene i analysen har jeg belyst hvordan klubbhåndbøkene i stor grad refererer tilbake til NIF sentralt på bakgrunn av de sterke institusjonelle rammene klubbhåndboka tilhører (Bazerman, 2003). Den høye andelen intertekstualitet i form av de mange hyperlenkene, kan i verste fall bidra til at inkluderende aktiviteter blir noe underforstått gjennom måten inkludering som tema uttrykkes. I tillegg er det er vanskelig å skille begrepene inkludering og mangfold. Relasjonen mellom begrepet inkludering og mangfold kan være en av hovedgrunnene for at mangfold som ideal ikke uttrykkes hyppigere i klubbhåndbøkene. Utover intertekstuelle hyperlenker til hva den sentrale delen av NIF sier om paraidrett (NIF, 2023d), er ikke andre dimensjoner av mangfold nevnt i noen av klubbhåndbøkene. Samtidig har jeg belyst hvordan metaforer som retorisk ressurs bidrar til å trekke på en kollektiv ansvarsfølelse. En annen side ved metaforer er hvordan disse, samt pronominele referanser som retoriske ressurser kan føre til et ekskluderende språk (Arribas-Ayllon et al., 2011). Særlig når pronominele referanser uttrykkes i en generaliserende form, slik som «alle barn og unge». Denne generaliseringen kan i verste fall føre til at ansvar for inkludering og mangfold pulveriseres. Gjennom de ulike redegjørelsene for inkludering, er mitt inntrykk at økonomi gjennom antall medlemskap (jf. Kap. 1.1) og idrettslagets renommé vektlegges i en høyere grad enn det å fremstå som inkluderende og fokusert på mangfold (jf. Kap. 4.1.3). Måten idrettslagene har redegjort for inkludering i presentasjon av sine verdier, gir et inntrykk av at inkludering og mangfold faller i bakgrunn for konkurranseaspektet (Evensen, 2004). Slik sett oppstår det et paradoks mellom den delen av idretten som anses å være frivillig og det juridiske og moralske ansvaret som inkludering og mangfold medfører.

6.1 Relevans for praksis

Gjennom veilederen til NIF fremgår det en oppfordring til idrettslag i forbindelse med å gjøre innholdet fra veilederen til sitt eget. Her vil jeg anbefale NIF sentralt å være mer presis rundt hvordan idrettslagene skal forholde seg til inkludering og mangfold som politiske tema. Blant annet kan redegjørelser for om idrettslaget tilbyr eller ikke tilbyr paraidrett, samt andre dimensjoner ved mangfold ilegges som krav i klubbhåndbøkene. Et krav til idrettslagene om å omtale viktige idrettspolitiske temaer kan således bidra til en mer systematisk dokumentasjon, uavhengig om dokumentene som brukes er valgfri eller ikke (NIF, 2023a). Hvilke språklige virkemidler idrettslagene benytter seg av i lokale dokumenter der de beskriver politiske mål og idealer, kan også være en nyttig diskusjon for flere nivåer i idretten. Deriblant måten retorikk i lokale dokumenter og brukstekster slik som klubbhåndbøkene, har et potensial til å forankre ønsket miljø og adferd hos medlemmene tilknyttet idrettslaget. Blant annet har jeg i analysekapitlet vist hvordan retorikk kan bidra til å tematisere ansvar. Ytterligere aspekt ved språk i idrett er kunnskap om relasjonen mellom forgrunn og bakgrunn i tekst (Evensen, 2004). Dette kan være en interessant tematikk både for NIF sentralt og i lokale idrettslag i forbindelse med utviklings- og endringsarbeid.

6.2 Videre forskning

Et gjennomgående inntrykk av klubbhåndboka, er at noe står på spill. Fordi et masterprosjekt er avgrenset, har det derfor ikke vært rom til å undersøke dette nærmere enn hva jeg allerede har gjort. Klubbhåndboka, eller lignende tekster hvor den institusjonelle praksisen presenterer seg selv, har på mange måter et potensial til å fylle en identitetsskapende funksjon. I forlengelsen av at noe står på spill, mener jeg det kunne vært nyttig for idretten å undersøke hvordan ulike idrettslag skaper og bevarer sine identiteter. Bakgrunnen for denne tanken er et inntrykk av at idrettslagene bygger opp en forventning og et bilde av sin identitet for leserne av klubbhåndboka. Dette kan være viktig kunnskap for å eventuelt motvirke det som både Sæbøe (2015) og McCree (2009) omtaler som strukturlikheter på tvers i idretten (McCree, 2009; Sæbøe, 2015). Dette kan også gi en indikasjon på hva som skal til for at et idrettslag skal skille seg ut i mengden av de andre idrettslagene.

Når det gjelder retoriske ressurser, er også metaforbruk i idretten et interessant fenomen. Hvordan skal norsk idrett klare å imøtekomme et mer inkluderende språk der lesergruppen blir en mer heterogen gruppe ut ifra et større mangfold i samfunnet? Og hvordan kan idretten i lys av dette hensynta et språk som vil ivareta de idealene om mangfold som idretten selv ønsker å oppnå?

Referanser

- Aiello, J. & Nero, S. J. (2019). Discursive dances: Narratives of insider/outsider researcher tensions. *Journal of Language, Identity & Education*, 18(4), 251-265.
- Antaki, C. (1994). Explaining and arguing: The social organization of accounts.
- Arribas-Ayllon, M., Sarangi, S. & Clarke, A. (2011). *Rhetorical discourse analysis. I Genetic testing: Accounts of autonomy, responsibility and blame* (s. 55-77). Routledge.
- Barker-Ruchti, N., Barker, D., Sattler, S., Gerber, M. & Pühse, U. (2013). Sport-'It's Just Healthy': Locating Healthism within Discourses of Social Integration. *Journal of ethnic and migration studies*, 39(5), 759-772.
<https://doi.org/10.1080/1369183X.2013.756674>
- Bazerman, C. (2003). Intertextuality: How texts rely on other texts. I *What writing does and how it does it* (s. 89-102). Routledge.
- Bremner, S. (2017). *Workplace writing: Beyond the text*. Routledge.
- Caldwell, D., Walsh, J., Vine, E. W. & Jureidini, J. (2016). *The discourse of sport: Analyses from social linguistics*. Taylor & Francis.
- Cameron, D. & Panovic, I. (2014). *Working with written discourse*. Sage.
- Christiaens, M. & Brittain, I. (2021). The complexities of implementing inclusion policies for disabled people in UK non-disabled voluntary community sports clubs. *European Sport Management Quarterly*, 1-21.
- Corthouts, J., Thibaut, E., Breuer, C., Feiler, S., James, M., Llopis-Goig, R., Perényi, S. & Scheerder, J. (2020). Social inclusion in sports clubs across Europe: Determinants of social innovation. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 33(1), 21-51.
- Crismore, A. (2004). Pronouns and metadiscourse as interpersonal rhetorical devices in fundraising letters: A corpus linguistic analysis. *Discourse in the professions: Perspectives from corpus linguistics*, 307-330.
- Doidge, M., Keech, M. & Sandri, E. (2020). 'Active integration': sport clubs taking an active role in the integration of refugees. *International journal of sport policy and politics*, 12(2), 305-319.
- Dowling, F. (2019). A critical discourse analysis of a local enactment of sport for integration policy: Helping young refugees or self-help for voluntary sports clubs? *International Review for the Sociology of Sport*, 1152-1166.
<https://doi.org/10.1177/1012690219874437>
- Drew, P. (2006). When documents 'speak': Documents, language and interaction. *Talk and interaction in social research methods*.
- Dysthe, O. (1997). Skrivning sett i lys av dialogisme. *Teoretisk bakgrunn og konsekvensar for undervisning. I LS Evensen & TL Hoel (red.), Skriveteorier og skolepraksis*, 45-77.
- Elling, A. & Claringbould, I. (2005). Mechanisms of inclusion and exclusion in the Dutch sports landscape: Who can and wants to belong? *Sociology of sport journal*, 22(4), 498-515.
- Evensen, L. S. (2004). Sidsel Lied: Elever og livstolkningspluralitet i KRL-faget: Mellomtrinnslever i møte med fortellinger fra ulike religioner og livssyn. *Norsk Teologisk Tidsskrift*, 105(4), 226-228. <https://doi.org/doi:10.18261/ISSN1504-2979-2004-04-05>
- Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. Psychology Press.
- Gibbon, J. (2012). Understandings of accountability: An autoethnographic account using metaphor. *Critical Perspectives on Accounting*, 23(3), 201-212.
- Hall, C., Slembrouck, S. & Sarangi, S. (2006). *Language practices in social work: Categorisation and accountability in child welfare*. Psychology Press.
- Hall, S. (2001). Foucault: Power, knowledge and discourse. *Discourse theory and practice: A reader*, 72-81.

- Halvorsen, K. & Hammerstad, G. T. (2021). Mellom ansvarliggjøring og autonomi: Tilskrivning av ansvar i interaksjon mellom brukere og veiledere i den norske arbeids-og velferdsetaten (NAV).
- Hyland, K. (2002). Directives: Argument and engagement in academic writing. *Applied linguistics*, 23(2), 215-239.
- Jeanes, R., O'Connor, J. & Alfrey, L. (2015). Sport and the resettlement of young people from refugee backgrounds in Australia. *Journal of Sport and social issues*, 39(6), 480-500.
- Justesen, L. (Red.). (2005). *Dokumenter i netværk*.
- Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2005). *Kvalitative metoder i et interaksjonistisk perspektiv: Interview, observasjoner og dokumenter*. Reitzel.
- Kjenner, G.-M. (2018). *Idrettslaget: håndbok for tillitsvalgte, utøvere og ansatte*. Universitetsforlaget.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). Conceptual metaphor in everyday language. *The journal of Philosophy*, 77(8), 453-486.
- Linell, P. (2001). *Approaching dialogue: Talk, interaction and contexts in dialogical perspectives* (Bd. 3). John Benjamins Publishing.
- Martinez, V. (2021). *Hva er mangfold?* Hentet 02.03. fra <https://ndla.no/article/31172>
- McCree, R. (2009). Sport Policy and the new public management in the Caribbean: Convergence or resurgence? *Public management review*, 11(4), 461-476.
- Meân, L. J. & Halone, K. K. (2010). Sport, Language, and Culture: Issues and Intersections. *Journal of Language and Social Psychology*, 29(3), 253-260. <https://doi.org/10.1177/0261927x10368830>
- Meld. St. 1 (2022-2023). (2022). *Nasjonalbudsjettet 2023*. Finansdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-1-20222023/id2931224/>
- Mik-Meyer, N. (2005). Dokumenter i en interaksjonistisk begrepsramme. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (Red.), *Kvalitative metoder* (s. 193-214).
- Moustakas, L. (2021). Sport and social cohesion within European policy: A critical discourse analysis. *European Journal for Sport and Society*, 1-18. <https://doi.org/10.1080/16138171.2021.2001173>
- Möller, F., Van Zoonen, L. & De Roode, L. (2008). The integrative power of sport: Imagined and real effects of sport events on multicultural integration. *Sociology of sport journal*, 25(3), 387-401. <https://doi.org/10.1123/ssj.25.3.387>
- Måseide, P. (2008). Profesjonar i interaksjonsteoretisk perspektiv IA. Molander & L. I. Ternum (Red.), *Profesjonsstudier* (s. s. 367-385.). Universitetsforlaget.
- NIF. (2021). *Hva er forskjellen på klubb, gruppe og gren?* Norges Idrettsforbund. Hentet 24.03 fra <https://www.idrettsforbundet.no/digital/klubbadmin/organisasjon/forskjell-pa-klubb-gruppe-og-gren/>
- NIF. (2022a). *Hvorfor inkludere?* Norges idrettsforbund. Hentet 18.11 fra <https://www.idrettsforbundet.no/tema/inkludering/Hvorfor-inkludere/>
- NIF. (2022b, 2022). *Klubbhåndbok*. Norges Idrettsforbund. Hentet 13.09 fra <https://www.idrettsforbundet.no/klubbguiden/drifte-et-idrettslag/organisering/klubbhandboka/>
- NIF. (2023a). *Hva vet vi om mangfold og inkludering i idretten? -En kunnskapssammenstilling om deltakelse, barrierer og tiltak* Norges idrettsforbund og plympiske og paraolympiske kommite. https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/e7edfa47f77e457abf83827d39c3e1d8/hva-vet-vi-om-mangfold-og-inkludering-i-idretten_kunnskapssammenstilling.-endelig.pdf
- NIF. (2023b). *Hvem er vi?* Norges idrettforbund. Hentet 02.05. fra <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/hvem-er-vi/>
- NIF. (2023c). *Lokale aktivitetsmidler (LAM)*. Norges idrettsforbund. Hentet 05.05 fra <https://www.idrettsforbundet.no/klubbguiden/drifte-et-idrettslag/okonomi/stotteordninger/lokale-aktivitetsmidler-lam/>
- NIF. (2023d). *Paraidrett*. Norges idrettsforbund. Hentet 08.05 fra <https://www.paraidrett.no/>

- NIF. (2023e). *Trygg idrett*. Norges idrettsforbund. Hentet 02.06 fra <https://www.idrettsforbundet.no/tema/tryggidrett/>
- Noordegraaf, M. (2015). Hybrid professionalism and beyond: (New) Forms of public professionalism in changing organizational and societal contexts. *Journal of Professions and Organization*, 2. <https://doi.org/10.1093/jpo/jov002>
- Nyléhn, J. & Biseth, H. (2015). En utvidelse av begrepet «mangfold». *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 99(3-04), 307-318. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2987-2015-03-04-13>
- Regjeringen. (2021, 03.09.2021). *Regjeringens idrettsstrategi: Sterkere tilbake - En mer inkluderende idrett*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regjeringens-idrettsstrategi--sterkere-tilbake--en-mer-inkluderende-idrett/id2870227/>
- Regjeringen. (2022, 07.04.2022). *200 millioner til mangfold og inkludering i idrett og fysisk aktivitet*. Regjeringen. Hentet 05.10.2022 fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/200-millioner-til-mangfold-og-inkludering-i-idrett-og-fysisk-aktivitet/id2907971/>
- Regjeringen. (2023). *Likestilling og mangfold*. Regjeringen. Hentet 02.03 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/likestilling-og-mangfold/id922/>
- Roberts, C. (2003). Applied linguistics applied. *British Studies in Applied Linguistics, in association with Continuum.*, 18, 132-149.
- Rustad, H. (2022). Samspillet mellom skriftlig og muntlig risikokommunikasjon: Virksomhetsanalyse av en kommunikatív kjede i den tredje helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag.
- Sarangi, S. (2005). The conditions and consequences of professional discourse studies. *Journal of Applied Linguistics*, 2(3).
- Sarangi, S. & Candlin, C. N. (2010). Applied linguistics and professional practice: Mapping a future agenda. *Journal of Applied linguistics and professional practice*, 7(1), 1-9.
- Sarangi, S. & Roberts, C. (1999). The dynamics of interactional and institutional orders in work-related settings. *Talk, work and institutional order: Discourse in medical, mediation and management settings*, 160.
- Scott, M. B. & Lyman, S. M. (1968). Accounts. *American sociological review*, 46-62.
- Seksuallovbrudd. (2009). *Lov om straff* (Kapittel 26. Seksuallovbrudd). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-11#KAPITTEL_2-11
- Shehu, J. & Mokgwathi, M. M. (2007). A discourse analysis of the National Sport and Recreation Policy for Botswana. *Sport, education and society*, 12(2), 193-210.
- Sisjord, M. K., Fasting, K. & Sand, T. S. (2011). *Inkludering av ungdom med minoritetsbakgrunn i NIF-organisert idrett*. *Tidsskrift for ungdomsforskning* 11, 71-92
- Skilbrei, M.-L. (2019). Kvalitative metoder. Planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon. *Bergen: Fagbokforlaget*.
- SNL. (2020). *Inkludere*. Store norske leksikon. Hentet 02.03 fra <https://snl.no/inkludere>
- Spaaij, R., Knoppers, A. & Jeanes, R. (2020). "We want more diversity but...": Resisting diversity in recreational sports clubs. *Sport Management Review*, 23(3), 363-373.
- Sæbøe, Å. (2015). *Strategiplan og handling, Hvilken rolle spiller strategiplaner for norske sær-idrettsforbunds realiserte strategier?* [Norges idretthøgskole]. <https://nih.brage.unit.no/nih-xmlui/bitstream/handle/11250/2357664/Sabo%20AR%202015v.pdf>
- Tamtik, M. & Guenter, M. (2019). Policy Analysis of Equity, Diversity and Inclusion Strategies in Canadian Universities – How Far Have We Come? *Canadian journal of higher education (1975)*, 49(3), 41-56. <https://doi.org/10.47678/cjhe.v49i3.188529>
- Vatn, G. Å. (2007). Et møte mellom forskningsbasert og erfaringsbasert tekstkompetanse. I S. Matre & T. L. Hoel (Red.), *Skrive for nåtid og framtid 1* (s. 91-106). Tapir akademisk forlag.

